יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נײער פאלקסבלאט

№ 63 | Łódź, Sroda, 14 marca 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ״ז אדר תרצ״ד | № 63

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

די רעוואלוציע אין שפאניע קען אויסברעכען יעדע שעה

פאריז, 13. (ספ. טעל.) פון די ידיעות, וועלכע קומען אן פון שפאניע קען מען זיך נישט מאכען קיין פארשטעלונג וועגען דעם וואס קומט פאר אין שפאניען, ווייל אלע דעפעשען ווערען פריהער צענזורירט.

די אפיציעלע קאמוניקאטען בערוהיגען אבער די פריוואטע ידיעות מעלדען אז שפאניען שטייט ערב א בירגער־קריג. קיין שום צייטונג איז נעכטען נישט ערשינען. וואס באווייזט, אז אלע דרוקערייען שטרייקען.

ווי ס׳איז דער פערלויף פון גענעראל־שטרייק ווייסט מען נישט. די אנפיהרער פון די שטרייקענדע האבען ערקלערט אז זיי וועלען אויפרייסען דעם ארסענאל און די פולווער־פאבריק אין מאדריד. די קאטוילישע יוגענד איז היינט מאביליזירט געווארען כדי צו פארהינדערן אין בעוועגונג די אונטערנעהמונגען פון עפענטליכע געבוידען וואו מען שטרייקט.

ס׳איז א־עטירט געווארען דער שטרייק־קאמיטעט פון די בוי־ארבייטער.

אויף דער פראווינץ וואקסט די רעוואלוציאנערע שטימונג. אין די גרעסטע שטעט, און קודם כל אין מאדריד פארזארגט זיך די בעפעלקערונג מיט לעבענסמיטעל און וואסער. מ׳מאכט גרייט די קעלערן אויס מורא, אז די קאמפען וועלען זיך באלד אנהויבען. די אייזען־געוועלבער מאכען גוטע געשעפטען, ווייל די בעפעלקערונג פארזארגט זיך מיט ביינע שלעסער און ריגלען.

די אנארכיסטען האבען אנטוויקעלט א ברייטע אקציע און פיהרען אויס כסדר אנפאלען. די מיליציע איז בעוואפענט און צעהלט 200 טויזענד מיטגלידער.

3 מיליאן קאמפיין פאר די פליטים פון דייטשלאנד

ניו־יארק, 13. (יט״א טעלעגראפיש). דער „דזשאינט“ האט בעשלאסען צו עפענען א 3 מיליאן דאלאר־קאמפיין לטובת די פליטים פון דייטשלאנד. דער קאמפיין ווערט ארגאניזירט בײ׳דער מיטווירקונג פון הויך־קאמיסאר פאר די פליטים־הילף, מאקדאנאלד.

יודיש „קאמעראל־טעאטער“ אל. 1 מאי 2
אנפיהרונג: חיים סאנדלער

יודיש „קאמעראל־טעאטער“ אל. 1 מאי 2
אנפיהרונג: חיים סאנדלער

פרייטאג, דעם 16 מערץ
9 אוונט קומט פאר
די פײערליכע
פרעמיערע
פון אורקע נאכאלניק׳ס
מייסטערשטיק
„גנבה׳שער יושר“
אין 3 אקטען
10 בילדער.

ספעציעלע
דעקאראציעס
אריגינעלע
קאסטיומען
און הארציגע געזאנגען

דאס שטיק וועט זיין די
שלאגער־
סענסאציע
פון היינטיגען
טעאטער־סעזאן.

דאלפוס און געמבעש אין רוים
ערב דער שליסונג פון א דריי־בונד

רוים, 13. (ספ. טעל.) אין אן אינטערוויו מיט א צייטונגס־מיטארבייטער האט דער קאנצלער דאלפוס, וועלכער געפינט זיך איצט אין רוים ערקלערט, אז דער ציל פון זיין וויזיט זענען ווירטשאפטליכע פראגען און נישט קיין פאליטישע. ווייטער האט ער ערקלערט אז די אונטערהאנדלונגען אין רוים וועלען נישט זיין געווענדעט געגען א מלוכה אדער געגען א גרופע מלוכות.

ווי די פרעסע שרייבט וועט מען רעדען אין רוים וואו ס׳זענען איצט פאראן געמבעש מיט דאלפוס, וועגען דער פולע אומאפהענגיגקייט פון עסטרייך און אונגארן.

אין רוים ווערט געשלאסען ווערען א איטאליעניש־עסטרייך־אונגארישער אפמאך, וועלכער וועט נישט זיין געווענדעט געגען אנדערע מלוכות.

7 שטורמיסטען פערמשפט אויף דריי ביז 6 א האלב יאהר תפיסה
פאר שלאגען און אויספרעסען געלד ביי א יודישען פאבריקאנט

בערלין, 13. (יט״א טעלעגראפיש). דאס בערלינער לאנד־געריכט האט פערמשפט אויף 3 ביז 6½ יאהר תפיסה 7 שטורמיסטען וועלכע זענען בעפאלען און געשלאגען דעם יודישע פאבריקאנט א׳א שלעזינגער פון כעמניץ און געפרובט אויספרעסען ביי איהם געלד.

אויטאמאטישע באלאנען אין דער סטראטאספערע

מאסקווא, 13 (ספ. טעל.)

נעבען לענינגראד האט מען ווידער געמאכט עקספערימענטען מיט א נייעם אויטאמאטישען סטראטאספערע־באלאן. דער באלאן האט געהאט אזעלכע איינריכטונגען, אז ער האט אליין דורך ראדיא איבערגעגעבען ידיעות וועגען דער טעמפעראטור, לופט־דרוק און אנדערע ידיעות. דער באלאן איז געגאנגען אויף א הויך פון 18,600 מעטער און דאן אראפגעפאלען.

פראנצויזישער אויסערן־מיניסטער בארטו קומט קיין ווארשא

פאריז, 13 (ספ. טעל.)

דער פראנצויזישער אויסערן־מיניסטער פארט נאך היינטיגען חודש קיין בריסעל. אין אפריל פארט בארטו קיין פראג און ווארשא.

קאטאסטראפע מיט א יאפאנישען טארפעדא־שיף

טאקיא, 13. (ספ. טעל.) ס׳איז פאראן א מורא אז די גאנצע מאנשאפט פון דער יאפאנישער טארפעדא־שיף „טאמאצורו“ (וועלכע איז נעכטען אונטערגעגאנגען) איז דערטרונקען געווארען. די מאנשאפט איז בעשטאנען פון 113 אפיצירען מיט זעלנער.

דייטשע גענעראלען פאן־סעקט און פאלקענהיים אין דינסט פון דער כינעזישער ארמעע

שאנכאי, 13. (ספ. טעל.) דער דייטשער גענעראל פאן־סעקט איז בעשטימט געווארען דורך דער כינעזישער רעגירונג אין נאנקין אלס שעף פון די 72 דייטשע מיליטער־אינסטרוקטארען פון דער כינעזישער ארמעע, צו דער דאזיגער גרופע געהער אויך גענ. פאלקענהיים, ביידע גענעראלען זענען איצט אין דינסט פון די כינעזער, די כינעזישע רעגירונג האט בעשטעלט אין דייטשלאנד פינף טויזענד קארלענווארפערס.

15 מזרח־יודען ארעסטירט ביי דער סיריש־פאלעסטינישער גרעניץ

ירושלים. 15 יודען פון די מזרח־לענדער זענען ארעסטירט געווארען ביים פרובען אומלעגאל אריינצוקומען קיין ארץ־ישראל דורך דער סירישער גרעניץ.

די ארעסטירטע, צווישען וועלכע עס זענען פאראן אייניגע קינדער, זענען איינגעזעצט געווארען אין דער תפיסה אין עכו.

דער בודזשעט פון תל־אביב אויפ׳ן יאהר 1934-35

תל־אביב. דער תל־אביבער שטאט־ראט האט בעשטימט א קאמיסיע פון 3 פערזאן, וואס זאל דורכפיהרען אן אויספארשונג וועגען דעם צוזאמענשטויס צווישען די הסתדרות׳ניקעס און רעוויזיאניסטען אויף די גאסען פון תל־אביב דעם 2. מערץ (שושן־פורים) אין דער קאמיסיע זענען אריין: זאבארסקי (הסתדרות), סושני (מיטעלשטאנד) און פוקס (מזרחי).

דער שטאטישער בודזשעט פון תל־אביב אויפ׳ן יאהר 1934/33 דערגרייכט ביז 276,000 פונט, אין פערגלייך מיט 155,000 אין יאהר 1933/32 און 196,000 פונט אין יאהר 1934/33. דער בודזשעט דארף זאל סוף יאהר בעטרעפען 10,000 פונט.

די שטייער־בעלאסטונג, וואס האט מיט דריי יאהר צוריק בעטראפען 4 פונט אויף א קאפ, בעטרעפט איצט צוליב דעם שטארקען וואוקס פון דער בעפעלקערונג 1 מיט א פערטעל פונט און וועט אין יאהר 1934/33 בעטרעפען 1 פונט אויף א קאפ.

אונטער דער האק פון תליון
געקעפט 3 מענשען אין דייטשלאנד

בערלין, 13. (ספ. טעל.) היינט 7 א זייגער אינדערפריה האט דער מאגדעבורגער תליון אפגעהאקט אין פלעטצענזעע דעם קאפ פון קאמוניסט באהר, וועלכער איז פערמשפט געווארען צום טויט פאר אקטען פון סאבאטאזש און אונטער־צינדונגען. נאך איהם זענען געקעפט געווארען 2 באנדיטען מאן און שולץ, וועלכע האבען אויף אן אכזריות׳דיגען אופן ערמארדעט א בערלינער הענדלער.

מין. מיהלשטיין ביים פראנצויזישען אויסערן־מיניסטער

פאריז, 13 (ספ. טעל.)

דער שארזשע־דע־אפער פון דער פוילישער אמבאסאדע אין פאריז מין. מיהלשטיין איז היינט אויפגענומען געווארען דורך דעם אויסערן־מיניסטער בארטאו.

שוועדישע הלואה פאר סאוועט־רוסלאנד

שטאקהאלם, 13 (ספ. טעל.)

דער אויסערן־מיניסטער האט בעשטעטיגט די ידיעה, אז די שוועדיש־סאוועטישע אונטערהאנדלונגען וועגען די סאוועטישע בעשטעלונגען אין שוועדען האבען דערפיהרט צו א פערשטענדיגונג, וועלכע וועט אבער נאך מוזען ראטיפיצירט ווערען דורכ׳ן שוועדישען פארלאמענט.

אויפ׳ן יסוד פון דער דאזיגער פערשטענדיגונג האט שוועדען געגעבען דער סאוועטישער רעגירונג א הלואה פון 100 מיליאן קראן.

אנגעקלאָגטע אין ארלאזאראָו-מאָרד

איבערגעפיהרט אין דער צענטראַל-תפיסה אין ירושלים

ירושלים, 13. (יט״א טעלעגראַפיש). די דריי אנגעקלאָגטע אין אַרלאַזאַראָוו־מאָרד: אחי מאיר, סטאַווסקי און ראָזענבלאַט זענען איבערגעפיהרט געוואָרען פון יפו אין דער צענטראַל־תפיסה אין ירושלים. דער פּראָצעס וועט פאָרקומען אונטער'ן פאָרזיץ פון ריכטער קאַ״י. דאָס וועט זיין דער גרעסטער פּראָצעס וואָס איז ביז איצט פאָרגעקומען אין ארץ ישראל

ד״ר וויקטאָר יאַקאָבסאָן קאָנפערירט מיט די איטאַליענישע ציוניסטען

רוים, (יט״א). דר. וויקטאָר יאַקאָבסאָן, מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע און פאַרשטעהער פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע ביים פעלקערבונד האָט אָפּגעהאַלטען אין רוים און אין די וויכטיגסטע יודישע צענטרען אין איטאַליען אַ רייה קאָנפערענצען מיט די פיהרענדע יודישע פּערזענליכקייטען איבער צוזאַמענהאַנג מיט זייער באַהענטען אַנטייל אין אויפבוי פון א״י. די אויפגאַבע פון דר. יאַקאָבסאָנס רייזע אין איטאַליען איז געווען אָנצוקניפּען נעהנטערע און ווירקזאַמערע קאָנטאַקטען צווישען דער ציוניסטישער פעדעראַציע אין איטאַליען און דער עקזעקוטיווע אין רוים, מילאַן און פלאָרענץ האָט דר. יאַקאָבסאָן געהאַלטען רעפעראַטען וועגען די ריכטליניען פון דער ציוניסטישער פּאָליטיק.

ערקלערט אויסנאַהם-צושטאַנד אין גאַנץ עסטלאַנד

טאַלין, 13 (ספּ. טעל.)

לעצטענס זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען זעהר וויכטיגע פאַראָרדנונגען.

אין גאַנץ עסטלאַנד איז ערקלערט אויסנאַהם־צושטאַנד אויף 6 חדשים.

דער פעראיין פון די געוו. קאָמבאַטאַנטען איז פונאַנדערגעלאָזען געוואָרען. די אָנפיהרער זענען אַרעסטירט געוואָרען.

די סיבה דערפון איז, וואָס די געוו. קאָמבאַטאַנטען, וועלכע האָבען געשאַפען אַ מיליטער־אָרגאַניזאַציע, האָבען געדראָהט מיט טעראָר.

די ענגלישע ענטוואָפענונגס-פאָרשלאַגען

זענען קאַלט אויפגענומען געוואָרען אין פראַנקרייך

פּאַריז, 13 (ספּ. טעל.)

די ענגלישע איניציאַטיוו צונויפצורופען אַ קאָנפערענץ פון פינף גרויסע מלוכות וועגען דער ענטוואָפענונגס־פראַגע, ווערט אין פראַנקרייך זעהר קאַלט אויפגענומען, אין פראַנקרייך האַלט מען, אַז מ'וואָלט געדאַרפט פאַרגרעסערן די צאָהל אנטיילנעהמער אין דער קאָנפערענץ און פאַרבעטען רוסלאַנד. אויב רוסלאַנד וואָלט פאַרבעטען געוואָרען וואָלט מען אויך געדאַרפט פאַרבעטען פּוילען און דעמאָלס וואָלט מען אויך נישט געקענט אויסמיידען די קליינע קאָאַליציע.

אַפריקאַנער יודען פּראָטעסטירען

אַדאַפּצונעהמען אַ פאָהן מיט אַ האַקענקרייץ

לאָנדאָן, 13. (ספּ. טעל.) אין יאָהאַניסבורג (דרום־אַפריקע) ווילט איצט דער יונגסטער זוהן פון ענגלישען קעניג. צוליב דעם האָט מען אויף אַלע בנינים אויסגעהאַנגען פאָהנען.

אויף איין הויז האָט אימיצער אויפגעהאַנגען אַ היטלערישען פאָהן, מיט אַ האַקענקרייץ. דאָס האָט אויפגערעגט די אַפריקאַנער יודען, וועלכע האָבען ערקלערט אַז זיי ציהען זיך צוריק פון די פייערליכקייטען אויב מ'וועט דעם האַקענקרייץ נישט אַראָפּנעהמען.

די פּאָליציי האָט דעם פּראָוואָקאַטאָרישען פאָהן אַראָפּגענומען. צוליב דעם האָט פּראָטעסטירט דער דייטשער קאָנסול.

אַ מעמאָריאַל פון פועלי-אגודת-ישראל אין ארבייטס-מיניסטעריום

וואַרשאַ, (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט די פאַרשטייענדיגע עפענטליכע ארבייטען, וועלכע די רעגירונג נעמט אונטער, בכדי צו בעשעפטיגען ארבייטסלאָזע, האָט זיך די פערוואַלטונג פון פועלי־אגודת־ישראל אין וואַרשאַ געווענדעט מיט אַ מעמאָריאַל צום ארבייטס־מיניסטעריום אין וועלכען עס איז אויסגעדריקט געוואָרען די ביטע, אַז ביי די אויבענדערמאָנטע ארבייטען זאָלען בעשעפטיגט ווערען אויך רעליגיעזע יודישע ארבייטער וועלכע זענען איצט ארבייטסלאָז.

לעצטע זיצונג פון סיים אין דער איצטיגער סעסיע

אנגענומען דעם געזעץ-פּראָיעקט וועגען פולמאַכטען פאַר'ן מלוכה-פּרעזידענט

וואַרשאַ, 13. (טעלעפאָניש).

היינט, צוהן אַ זייגער האָט זיך אָנגעהויבען די פּלענאַר־זיצונג פון סיים, וועגען וועלכער מ'האָט געמאָלדען, אַז זי איז די לעצטע אין דער איצטיגער סעסיע. אַהן דיסקוסיע זענען ערלעדיגט געוואָרען אַ רייה געזעץ־פּראָיעקטען אין דער צווייטער און דריטער לעזונג.

דער סיים האָט דאַן אָנגענומען אַ געזעץ־פּראָיעקט, וועלכער גיט אַ יסוד די סאָציאַלע פערזיכערונגס־אַנשטאַלטען צו מאַכען הנחות ביים בעצאָהלען די פערלעגענע חובות.

אַ לענגערע דיסקוסיע האָט אַרויסגערופען דער פאָרשלאַג אַרויסצוגעבען דעם געזעץ די דריי פּוילישע ערים־דעפּוטאַטען פיראָז, סטאַכניק און קטשוק, פאַר האַלטען אַנטי־מלוכהשע און אויפהעצערישע רעדעס.

דעפּ. ראַטאַי (פּויערים־קלוב) איז אַרויסגעטרעטען געגען דעם פאָרשלאַג. דער פאָרשלאַג אַרויסצוגעבען דעם געריכט די דעפּוטאַטען איז אָנגענומען געוואָרען. דאַן איז נאָך בעשלאָסען געוואָרען דעם געריכט אַרויסצוגעבען אַ רייה אַנדערע דעפּוטאַטען, צווישען זיי אויך דעם קאָמוניסטישען דעפּוטאַט ראַזשעק.

אויף דער נאָכמיטאָג־זיצונג האָט דעפּ. פּאַראַסקי (בעבע) רעפערירט דעם געזעץ־פּראָיעקט וועגען פולמאַכטען פאַר'ן מלוכה־פּרעזידענט אַרויסצוגעבען פעראָרדנונגען מיט דער קראַפט פון געזעצען.

דעפּ. וויניאַרסקי (נ.ד.) האָט זיך אַרויסגעזאָגט געגען געבען דעם מלוכה־פּרעזידענט די דאָזיגע פולמאַכטען. אויך די דעפּ. קרייסאַ (פּויערים־קלוב) און טשאַפּינסקי (פּ.פּ.ס.) זאָגען זיך אַרויס געגען דעם. דער געזעץ־פּראָיעקט וועגען פולמאַכטען איז דאַן אָנגענומען געוואָרען אין דער צווייטער און דריטער לעזונג.

צום סוף פון דער זיצונג האָט דער סיים אָנגענומען די אויסמעסטונגען פון סענאַט אין מלוכה־בודזשעט.

פאַר גאַרד,
ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד-קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

ליטווישע
מצות
און מצה-רייבעכץ
פון לוקסוסאָווע מעהל כשר לחג הפסח
מיט אַ הכשר פון רבינאַט אפילו למהדרין מן המהדרין. העל, שיין, טרוקען, צו ביליגע פּרייזען, בעקומט מען נאָר אין דער בעוואוסטער הורטאָווניע פון שפּיין
ביי פּיעטריקאָווסקי
סטאַרי רינעק 10, פראָנט-געוועלב
טעל. 152-54 און 220-92.

צו דער חתונה פון מיין פריינד
הערמאַן סענדעראָוויטש
מיט פרל.
מאַניא כאַראָווסקא
ווינשען פיל גליק און צוויגעס צופרידענהייט
הערמאַן בעמציינג און פרוי

צו דער אויסשטעלונג אין תל-אביב
אינפאָרמאַציעס וועגען
עקסקורסיעס
ארץ-ישראל
ערטיילט דאָס ביוראָ פון „למען ארץ-ישראל"
שרודמיעסקאַ 3 טעגליך פון 10—1 פאַרמ.

אלומות ברבות ובתוכם ברלת טו"ט חמה ונלהבה הנני מאהל את ידידי העסקן הנגיד החסיד ותפורסם לשבח וכו'
ר' חיים דוד וויינבערג נ"י
גבאי של ועד החסידים דאלכסנדר ברחוב קילינסקי 75 לרגלו נשואי בנו הבחור המהולל מר יהודה נ"י עב"ג הכלה המהוללה מרת שרה תחי' אשר הי' ביום א' פ' ויקרא כ"ד לחודש אדר שנת תרצ"ד יזכה לראות מהם דור ישרים ובורך המברך
אברהם וויעלגאוואלסקי.

לעכער אויף דער מאַשין
ווערען אָנגענומען אויסצוניייען ביי
ג. נאַרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

אַ הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער געעהרטען פאָרזיצער ה'
מיכאל ברייטבאַרט און פרוי
צו דער חתונה פון אייער ליבע טאָכטער פרל.
העלאַ
מיט ה' עזריאל וויאַנזאָווסקי
און דעם יונגען פּאָר אַ גליקליכע צוקונפט.
פוטער-סעקציע
ביים צענטר. סוחרים און פאַבריקאַנטען-פערבאַנד
אין לאָדז, פּיעטריקאָווער 10.

מאָרגען דאָנערשטאָג, דעם 15 מערץ, 9 אַ זייגער פריה, קומט פאָר אַ הזכרה אין לאָקאַל פון פעראיין „לינת אורחים", פּיעטריקאָווער 59, צו דער 2-טער יאָהרצייט פון דעם יונג-פאַרשטאָרבענעם
הב' זלמן ז"ל עלעבנאָוויץ
בן ר' ישעי נ"י
ווי אויך 10 אַ זייגער פריה אויפן בית-החיים, אויף וועלכער מיר בעטען דער פאַמיליע, בעקאַנטע און מיטגלידער, פּינקטליך צו ערשיינען.
די פערוואַלטונג.

מזל-טוב
אונזער געעהרטען פערוואַלטונגס-מיטגליד און פאָרזיצער פון דער פוטער-סעקציע ביי אונזער פעראיין
ה' מיכאל ברייטבאַרט
צו דער חתונה פון זיין ליבע טאָכטער פרל. העלאַ מיט ה' עזריאל וויאַנזאָווסקי
ווינשען מיר, אַז זיי זאָלען דערלעבען פון זיי פיל נחת און דעם יונגען פּאָר אַ גליקליכע צוקונפט.
די פערוואַלטונג און די דירעקציע
פון צענטראַלען סוחרים- און פאַבריקאַנטען-פערבאַנד אויף דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע
לאָדז, פּיעטריקאָווער 10.

אַמבעסטען וועט מען קענען פערברענגען פסח
נור אין דעם גוט-בעקאַנטען פענסיאָנאַט „עלבינגער"
קאַלומנאַ (25 מינוט פון לאָדז), טעלעפאָן נומ' 2, שעהנע זוניגע צימערן, טעראַסען מיט אַלע קאָמפאָרט-בעקוועהמליכקייטען, ווי אויך גאַנץ-עלייכטונג
בעמערקונג: צוגרייזטע אויף שבת בעקומען בעטציינג.
עס איז געווינשען זיך פאָראויס צו פערזאָרגען מיט אַ צימער.
796 עס ווערען אָנגענומען אַלערליי שמחות.

רופּטורען
(ברוך-קראַנקהייטען) !!

ספּעציעלע הייל-גומי-באַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע ליקווידירען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אָהן אָפּעראַציע אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע רופּטורען (ברוכען) פון אַלע מינים ביי מענער, פרויען און קינדער.
דאָס אַראָפּלאָזען זיך פון מאַגען און קישקעס בעזייטיגט איך דורך אַנלייגען ספּעציעלע צוגעפּאַסטע בויך-באַנדאַזשען.
אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) הייל-אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען, אויף אויסגעקרימטע פיס און קניהען, ביינער = שווינדזוכט הייל-אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, אויף פּלאַטשיגע וועהטאָגליכע סטאָפּעס (פּלאַטפיס)
ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע וואַלקדקעס לויט גיפּס-מאָדעלען, קינסטליכע הענד און פיס.
ספּעציעלער אַנשטאַלט פאַר הייל-אָרטאָפּעדיע
Spec. Ortop. O. Petrykiewicz אוים לעמבערג
לאָדז, פּיראַמאָוויטשאַ 9 (אַלגינסקאַ)
(פּראָנט פּאַרטער), טעל. 117-09.
בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז נויטווענדיג. (אין זגערזש אויף סלאָוואַצקאַ № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

וויכטיג פאַר דער בעפעלקערונג פון גייערס ראָיאָן!
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז עס איז ערעפענט געוואָרען אַ
אַמבולאַטאָריום
ביים פעראיין „גותן-להם"
10 נאָוואָ-זאַרשעווסקאַ 10
גייערס ראָיאָן — טעל. 139-39
וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן אָרט פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.
שיקט אַרויס דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען מיט וויזיטען אַהיים ווי אויך
דענטיסטישע הילף
נאָכשטשיקעס און דורכלויכטונגען אין דער אַמבולאַטאָריע און אַזימער דער אַמבולאַטאָריע פאַר אַ מינימאַלען אָפּצאָהל, געמט אויך אָן געבורטען און אַלע ערם אַנאַליזען. מינימאַלע אָפּצאָהלונגען.
די פערוואַלטונג.

שייטלען
צו בעקומען
קערש,
סטוועראַווא 15

אַכטונג, טוריסטען!
אַלע טוריסטען, וועלכע ווילען פאָהרען קיין פּאַלעסטינע אויף דער צייט פון פסח און מורח-יריד, דאַרפען זיך גלייך ווענדען אין טוריסטען-ביוראָ ביי דער
„יודענשטאַטס-פּאַרטיי"
וואַרשאַ, לעשנאָ 8/37.
וועלכע אָרדענט איין גרופּען-טוריסטען קיין ארץ-ישראל.
די רייזע קיין א"י קאָסט פון 615 זל.

אויפפאָדערונג!
די אַלע, וועלכע זענען שולדיג געליבען געלד, סחורה א. א. וו. אָדער וועלכע ווייסען פון בעלי-חובות פון
נ"ע מאַכל לאַנדוי
געוואוינט נאָוואָמיעסקאַ 5
ווערען דערמיט אויפגעפאָדערט זיך צו דערמאָנען אויף דער אלמנה און יתומים און זיך צו ווענדען צום הרב ר' משה-מנחם סגל, פּאָלודניאָווע 25. 1020

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז
14 מערץ 1934

דער גרויסער קאמף אין שפאניען

צווישען פאשיזם און אנטיפאשיסטישע כחות

שפאניען ציהט ווידער די אויפמערקזאמקייט פון דער איראפעאישער עפענטליכער מיינונג. אין לאנד איז אונרוהיג. עס קומען פאר אונאויפהערליכע שטרייקען, וועלכע האבען זיך אויסגעגאסען אין א גענעראל-שטרייק. די רעוואלוציאנערע כוואליע, וואס האט זיך אויפגעהויבען אין לאנד מיט'ן פערטרייבען די קעניגליכע דינאסטיע, האט זיך נאך נישט איינגעשטילט. דער יונגער שפאנישער פארלאמענטאריזם לעבט איבער עהנליכע שוועריגקייטען, וואס די זעלבע ארדנונג אין אנדערע לענדער.

די וואהלען צו די קארטעסען (פארלאמענט), וועלכע זיינען פארגעקומען אין סוף פון פערגאנגענעם יאהר, האבען נישט געגעבען קיין מעהרהייט קיין שום פארטיי, אזוי אז קיין רעגירונג האט נישט אין פארלאמענט קיין סטאבילע שטיצע. עס האבען זי נישט די רעכטע און נישט די לינקע. און צווישען די ביידע פליגלען געפינט זיך די גרופע פון די ראדיקאלען, וועלכע בילדען די רעגירונג און לעבען נאר א דאנק דעם גענאד פון די רעכטע.

פרעמיער איז געוועזען דער ראדיקאל לערו, אבער זיין רעגירונג איז זיך נישט לאנג צוריק צופאלען צוליב די אינערליכע רייבונגען אין דער רעגירונג גופא. דער פרעמיער איז געווען פאר דעם, אז די רעגירונג זאל זיך שטיצען אויף די רעכטע, בעת דער לינקער פליגעל פון די ראדיקאלען איז פאר א קאאליציע מיט די לינקע. די דימיסיע פון לערו'ס רעגירונג איז פארגעקומען נישט בלויז צוליב דעם עפיזאד מיט די פענסיעס פאר די גלחים, נאר זי האט געהאט א טיפערען פרינציפיעלען גרונד.

די רעגירונג איז אויפסניי געשאפען געווארען דורך לערו'ן, אבער זי האט זיך ווייניג אונטערשיידט פון דער פריהערדיגער. די רעגירונג מוז ווידער לאווירען צווישען רעכטס און לינקס און איהר גורל איז זעהר נישט קיין זיכערער. די רעגירונג קאן זיך נישט נעהמען צו לעזען די ברענענדיגע סאציאלע און פאליטישע פראגען, וועלכע שטייען אין שפאניען אויף דער טאג-ארדנונג. עס איז אונגעהויער אקטועל די פראגע וועגען אגרארער רעפארם, וועגען דער ראלע פון דער גייסטליכקייט, וועגען די ארבייטער-פאדערונגען א.א.וו.

עס קומט פאר אין שפאניען א גרויסער קאמף צווישען דעם פאשיזם, וועלכער האט זיך נאך נישט אינגאנצען ארגאניזירט און ווארט נאר אויף זיין שעה און די כוחות פון דער יונגער רעפובליק, די אנטיפאשיסטישע. די פאשיסטישע כוחות גרופירען זיך ארום זייער לידער, דזשיל ראבלעס, וועלכער ווארט, ווייזט אויס, נאר אויף א גינסטיגען מאמענט, כדי ארויסצוטרעטען געגען די פראגרעסיווע ערובערונגען פון דער דעמאקראטיע אין שפאניען.

די פארלאמענטארישע סיטואציע איז זעהר א שווערע און דערמאנט דעם קריזיס, וועלכען עס מאכט דורך די דעמאקראטיע אין פראנקרייך. פון איין זייט האבען מיר די קאמוניסטען, סאציאליסטען און אנארכיסטען, וועלכע זיינען אין דעם לאנד בעזונדערס שטארק, און די פראפעסיאנעלע פעראיינען, פון דער אנדערער זייט שטעהען די רעכטע פארטייען, די קלעריקאלען און מאנארכיסטען. אט די צוויי לאגערען בעקעמפען זיך ליידענשאפטליך. אין צענטער געפינט זיך, פונקט ווי אין פראנקרייך די ראדיקאלע פארטיי, וועלכע וואקלט זיך פון איינעם צום צווייטען, וועלכע האט נישט קיין פעסטען פראגראם און קיין בעשטימטע טאקטישע וועגען. זי קאן זיך נישט דעצידירען אנצונעהמען א פעסטע און קלארע שטעלונג אין קיינער פון די ברענענדיגסטע פראגען, וואס רודערען אויף דאס לאנד. פון דער אנדערער זייט איז אויך קלאר, אז נייע וואהלען וועלען נישט אריינברענגען קיין קלארקייט אין דער לאגע, אז זיי וועלען ווידער ברענגען א צושפליטערטקייט, פון וועלכע עס ליידט דער איצטיגער רעזשים.

שפאניען געפינט זיך ערב וויכטיגע געשעהענישען, וועלכע וועלען דעצידירען וועגען דער פארם פון איהר מלוכה-ארדנונג. מיר לעבען איבער א צייט פון גרויסע סאציאלע און פאליטישע אויפטרייסלונגען, וועלכע עס האבען דורכגעמאכט א רייהע לענדער. די געשעהענישען אין דייטשלאנד, עסטרייך, איטאליען זענען נאך פריש פאר די אויגען. פון דער אנדערער זייט שטעהט פאר דער וועלט דער ביישפיל פון סאוויעטען-רוסלאנד, וועלכע האט אויף גאר אנ'אנדער אופן געלעזט די סאציאלע פראבלעמען פון דער צייט.

אין שפאניען קומט פאר א גרויסער קאמף, וועלכער וועט זיך מוזען ענדיגען מיט'ן זיג אדער פון פאשיזם אדער פון א רעזשים לויט'ן מוסטער פון די סאוויעטען. וועגען שפאניען האט לענין אמאל זיך אויסגעדריקט, אז דאס וועט זיין דאס צווייטע לאנד, וואו עס וועט טריומפירען די קאמוניסטישע ארדנונג.

עס איז שווער צו זאגען, צי וועט זיך די נבואה ערפילען. א פאקט איז, אז עס קומט פאר א גרויסער קאמף צווישען די צוויי כוחות, וועלכע דעצידירען ביים היינטיגען טאג וועגען דער מאכט צווישען פאשיזם און סאציאליזם. יעדער דריטער וועג וואלט אין שפאניען וואהרשיינליך געבראכט בלויז א צייטווייליגע פויזע, אבער קיין ענטשיידענע לעזונג פון פראבלעם וואלט עס נישט געווען.

עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז דזשיל ראבלעס איז דער קינפטיגער פיהרער פון שפאנישען פאשיזם. די רעכטע האבען איצט אין לאנד אנ'איבערהאנד און דאס נישט בלויז דערפאר, ווייל זיי האבען די גרעסטע פראקציע אין פארלאמענט, נאר קודם כל דערפאר, ווייל אויף זייער זייט געפינט זיך דאס מיליטער און די גייסטליכקייט, וועלכע בעזיצען נאך א גרויסע קראפט אין לאנד. די לינקע פארטייען זענען נישט בכח זיך אנטקעגנצושטעלען דעם פאשיזם אין א געשלאסענעם פראנט. שפאניען האט נישט קיין אלטע פארלאמענטארישע טראדיציע ווי פראנקרייך. דערפאר וועט שפאניען אדער צייטווייליג רעפארמירען איהר פארלאמענטארישע ארדנונג, אדער זי וועט שוין איבערגיין צו אנדערע אופנים פון לעזען די פראבלעמען פון קאמף פאר דער מאכט.

די אנטיסעמיטישע כוואליע אין פוילען

„ראבאטניק“ בעשולדיגט די סאנאציע, אז נישט נאר זי בעקעמפט נישט דעם אנטיסעמיטיזם, נאר גראד פערקעהרט

דער נעכטיגער „ראבאטניק“ טרעט ארויס מיט א זעהר וויכטיגען און סימפטאמאטישען לייטארטיקעל א. ג. „פראפאגאנדע אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע“.

דאס סאציאליסטישע בלאט קאנסטאטירט קודם כל, אז פוילען איז נאך קיינמאל נישט געווען אזוי פערפלייצט פון אנטיסעמיטישער פראפאגאנדע ווי איצט. ווי שוואמען נאך א רעגען וואקסט אלעמאל אויס „נאציאנאל-סאציאליסטישע“ פארטיי-קלייזלעך, וואס זייער איינציגער פראגראם-פונקט בעשטעהט אין פערשפרייטען ווילדען אנטיסעמיטיזם. די גרעסטע שפאנונג פון אנטיסעמיטיזם, ווייזט אויס, הערשט אין אבערשלעזיען, אין די געביטען, וועלכע געפינען זיך נאהענט צו דייטשלאנד, פון וואנען די פוילישע היטלעראוצעס שלעפען נישט בלויז זייער אידעאישען באגאוש, נאר אויך... עפעס מעהר ממשות'דיגעס.

די צייטונג ווייזט אן, אז צוליב'ן ווירטשאפטליכען קריזיס איז דער איצטיגער מאמענט זעהר גינסטיג פאר דער אנטיסעמיטישער אגיטאציע און נעהמט דאן אריבער צו דער קריטיק פון דער סאנאציע, ווייל זי, די פארטיי, וועלכע האט די מאכט אין לאנד, בעקעמפט נישט מיט דער געהעריגער ענערגיע און ווילען דעם אנטיסעמיטיזם.

ווען, שרייבט דער „ראבאטניק“, די סאנאציע וואלט בעקעמפט דעם ווירטשאפטליכען קריזיס מיט אזא ענערגיע ווי די ארבייטער-בעוועגונג, וואלט דער אנטיסעמיטיזם אזוי נישט אויפגעהויבען דעם קאפ. אבער די סאנאציע איז נישט פעהיג צום קאמף מיט'ן קריזיס. אזוי ארום האט די סאנאציע אינדירעקט מיטגעהאלפען צום אויפשוואונג פון אנטיסעמיטיזם, הגם אפיציעל, דורך איהרע פארשטעהער, פערשפרייט זי קיין אנטיסעמיטיזם נישט.

אבער אויב די סאנאציע איז נישט פעהיג צו בעקעמפען דעם הויפט-קוואל פון אנטיסעמיטיזם דאן איז זי לכל הפחות מחויב צו בעצווינגען די אויסגעלאסענע פראפאגאנדע. מ'האט בשעתו פונאנדערגעלאזט דעם „ראזוואי“, אבער היינט האבען מיר צהנדליגער עהנליכע ארגאניזאציעס, וועלכע זייהען פערווילדונג און פאגראם-שטימונגען, און די סאנאציע קוקט זיך צו צו דעם גלייכגילטיג, אינטערווענירענדיג ערשט דאן, ווען די אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע גיט שוין ארויס טרויעריגע פרוכטען, ווען עס דערגייט צו עקסצעסען.

אבער דאס איז נאך ווייניג. די סאנאציע פערלייכטערט דורך איהר פלירט מיט היטלער'ן זיין אנטיסעמיטישע ארבייט אין פוילען. אין דער פראגע גופא פון דער פויליש-דייטשער פריינדשאפט, וועלכע דריקט זיך שוין היינט אויס אין דריי דאקומענטען — נישט-אגרעסיע-אפמאך, ווירטשאפטליכע פערשטענדיגונג און די פרעסע-פערשטענדיגונג — גיט צו חוצפה די אנטיסעמיטישע עלעמענטען אין פוילען, און עס איז דאך בעקאנט, אז היטלער פיהרט א שטארקע פראפאגאנדע אין פוילען, אויבערשלעזיען איז ממש אונטערמינירט פון היטלעריזם, וועגען דאס אפילו די סאנאציע-בלעטער אלארמירען די עפענטליכקייט.

דערווייל די סאנאציע נישט נאר זי טוט גארנישט געגען דעם, נאר זי שליסט א פרעסע-פערשטענדיגונג מיט היטלער'ן, וועלכע האט דעם ציל, אז די פרעסע פון ביידע לענדער דארף שרייבען „גוט“ איינע וועגען אנדערען; זי ארבייט מיט אין דער גרויסער היטלעריסטישער אגענטור „איירעפע“ מיט'ן צענטער אין בערלין און העלפט מיט דירעקט היטלער'ן אין זיין אנטיסעמיטישער אקציע.

אט אזוי איז די סאנאציע פילאסעמיטיש אויפ'ן ווארט און אנטיסעמיטיש אין דער טאט.

נישט קיין רעכט, נישט קיין פרעסטיזש

דער קאמיסאריאט פאר די פליטים-ענינים ביים פעלקערבונד

דער בעקאנטער יודישער פובליציסט ה. צוקערמאן בעהאנדעלט אין א לענגערען ארטיקעל אין לאנדאנער „צייט“ די פראגע, וואס עס קאן אויפטון פאר די דייטשע פליטים דער הויך-קאמיסאריאט ביים פעלקערבונד און קומט צו פאלגענדע אויספיהרונגען:

דער קאמיסאריאט ביים פעלקערבונד פאר די דייטשע פליטים האט נישט נאר קיין שום מאכט נישט, נאר ער האט נישט אפילו קיין שום רעגירונגס-סטאטוט.

דער פעלקערבונד האט טאקע די אינסטיטוציע געשאפען, אבער ער האט זיך גלייך פון דעם אפגעזאגט, און זי האט נישט אפילו דעם פרעסטיזש, וועלכען אנדערע אינסטיטוציעס פון פעלקערבונד האבען.

ווען צום ביישפיל, ס'איז מיט 14 יאהר צוריק געגרינדעט געווארען אנ'עהנליכע אינסטיטוציע פון דעם פעלקערבונד צו העלפען די פליטים פון דער רוסישער רעוואלוציע, האט די דעמאלסדיגע אינסטיטוציע טאקע געהאט נישט נאר פרעסטיזש, נאר טאקע אויך א געוויסע מאכט. אין דער שפיץ פון דעם דעמאלסדיגען פליטים-קאמיסאריאט איז געשטאנען דער בעריהמטער נארוועגער פריטיאף נאנסען, און ער האט אונטער זיך געהאט דעם גאנצען מאראלישען פרעסטיזש פון דעם פעלקערבונד. ער האט געהאט די מאכט ארויסצוגעבען פאספארטען; ער האט זיך געקאנט ווענדען צו רעגירונגען און איז איבעראל אויפגענומען געווארען ווי א פארשטעהער פון א גרויסער אינטערנאציאנאלער מאכט.

דער איצטיגער קאמיסאריאט האט קיין איינע פון די רעכט, וועלכע דער נאנסען-קאמיסאריאט האט געהאט און קיין ביטעל נישט פון יענעמס פרעסטיזש. אפיציעל קאן ער גארנישט טון, ווייל ער האט קיין רעכט נישט אפילו צו ריידען אין נאמען פון פעלקערבונד.

ביי א פרעסע-קאנפערענץ, וועלכע מאקדאנאלד האט געהאט אין לאנדאן, האבען צייטונגסלייט פרובירט דערגיין פון איהם, וואס איז אייגענטליך זיין פאזיציע און זיין אויפגאבע. ער האט געמוזט צוגעבען, אז זיין פאזיציע איז אין קיין הינזיכט נישט קיין אפיציעלע אדער אפילו האלב-אפיציעלע. דער הויך-קלינגענדיגער נאמען הויך-קאמיסאר מיינט אין דעם דאזיגען פאל כמעט גארנישט. ער איז בלויז אנגעשטעלט געווארען פון פעלקערבונד; ער האט אבער גארנישט מעהר צו טון מיט'ן פעלקערבונד.

לויט מאקדאנאלדס אייגענער דערקלערונג, איז די אויפגאבע פון דער נייער אינסטיטוציע נישט עפיס צו טון אליין, נאר בלויז צו קאארדינירען די ארבייט פון אנדערע געזעלשאפטליכע קערפערשאפטען, די יודישע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס, וועלכע זענען פערטראטען אין קאמיסאריאט, וועלען דארפען טון אלעס, וואס זיי האבען פריהער געטון. דער קאמיסאריאט וועט בלויז צוזאמענבינדען די דאזיגע ארבייט.

איינע פון די אורזאכען, וואס די דאזיגע אינסטיטוציע קען גארנישט טון, זעהט מען אין דער פערזאן פון דעם הויך-קאמיסאר. פערזענליך מאכט ער א גאנץ אנגענעהמען איינדרוק. עס פעהלט איהם אבער סיי פרעסטיזש פאר אינטערנאציאנאלער ארבייט, סיי די פערזענליכע גרויסקייט, וועלכע אזא מין גרויסע אינטערנאציאנאלע הומאניטערע ארבייט דארף האבען. ער מאכט דעם איינדרוק פון א געוועהנליכען מיטעלמעסיגען אמעריקאנער „פאליטישען“, וועלכער איז אפילו נישט בעקאנט גענוג מיט יודישע אנגעלעגענהייטען.

א פיל וויכטיגערע אורזאכע פאר דער דאזיגער שוואכקייט פון דעם קאמיסאריאט איז נאצי-דייטשלאנד.

דער אמת איז, אז דער פליטים-קאמיסאריאט איז אזוי שוואך, ווי ער איז איצט, ווייל דייטשלאנד האט עס געוואלט.

ווי עס איז בעוואוסט, איז דער הויך-קאמיסאריאט בעגרינדעט געווארען נאך אין אקטאבער, איידער דייטשלאנד איז ארויסגעטרעטען פון דעם פעלקער-בונד. די נאצישע דעלעגאטען, מיט געבעלסען אין דער שפיץ, זענען נאטירליך געווען געגען דער גאנצער אונטערנעמונג — און אזוי ווי דער פעלקערבונד האט זיך דאן נישט געוואלט איינרייסען מיט אזא שטארקען מיטגליד ווי דייטשלאנד איז דאן געווען, האט מען אין אלעמען נאכגעגעבען די דייטשע פאדערונגען.

נאך מעהר, עס איז גוט בעוואוסט, אז אפילו דאס בעשטימען מר. דזשעמס מאקדאנאלדן איז געמאכט געווארען, כדי נישט צו רייצען די דייטשען, ווייל מאקדאנאלד איז געווען בעוואוסט, אלס נישט קיין פריינדליך-געשטימטער מענש צו די נאציס. אין אנדערע ווערטער, מען האט אומישנע דעם פליטים-קאמיסאריאט געמאכט שוואך, קליין, אהן מאכט און אהן פרעסטיזש, כדי זיך נישט איינצורייסען מיט די היטלעריסטען. די גאנצע אונטערנעמונג איז געבויט אויף אנ'אומווירדיגען קאמפראמיס, כמעט ווי אויף א ליגען.

ס'איז בעסער, אז אין דער יודישער וועלט זאל מען וויסען דעם אמת וועגען דער דאזיגער אינסטיטוציע און אז מען זאל נישט צופיל דערווארטען פון איהר, ווייל אויב מיר וועלען דערווארטען עטוואס קאנסטרוקטיוועס פון דעם, וועלען מיר שטארק ענטוישט ווערען. מיט אלע חסרונות פון אונזערע אייגענע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס זענען זיי פיל רעאלער און ערליכער, ווי די דאזיגע הויך-קלינגענדע, אינטערנאציאנאלע קערפערשאפט, וועלכע אויסער דעם שיינעם אימפאזאנטען פאסאד, בעזיצט זי גארנישט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 14 כו אדר תרצ"ב

מעריב

זון-אויפגאנג 6.05
זון-אונטערגאנג 5.29

פסח-אקציע פון דער קהלה

אונטער'ן פארזיץ פון פרעזעס מינצבערג איז פארגעקומען א זיצונג פון דער פסח-קאמיסיע. אלס פארזיצער פון דער קאמיסיע איז געוועהלט געווארען וויצע-פרעזעס פון דער קהלה-פערוואלטונג ה' בערגער.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו בעשטימען 1500 זלאטעס פאר'ן קאמיטעט, וואס פארנעהמט זיך מיט פארזארגען אויף פסח ארימע שול-קינדער.

ווייטער איז בעשלאסען געווארען צו געבען א גרעסערען קוואנטום מצות די געזעלשאפטען „נותן לחם" און „תומכי אורחים".

ס'איז בעשלאסען געווארען צו פערעפענטליכען א קאנקורס פון 250 פוד מצות. די קאמיסיע האט זיך אפגעגעבען א חשבון דערפון, אז ס'וועט וואהרשיינליך נויטיג זיין א גרעסערער קוואנטום מצות.

די פראגע וועגען פערזארגען אויף פסח די יודישע ארעסטאנטען און קראנקע אין די שפיטאלען איז נאך נישט ערלעדיגט געווארען.

די יודישע זעלנער פון לאדזער גארניזאן וועלען פערזארגט ווערען אזוי ווי שטענדיג. וואס שייך די זעלנער פון די "פראווינצער גארניזאנען איז בעשלאסען געווארען וועגען דעם זיך צו פערשטענדיגען מיט'ן אויבער-ראבינער פון פוילישען מיליטער.

ס'איז גענומען געווארען צו קענטניש די ערקלערונג פון סעקרעטאריאט, אז די רעגיסטראציע פון חברות, אינסטיטוציעס און בתי-תפילות איז שוין אינגאנצען פערענדיגט, צוליב דעם איז בעשלאסען געווארען קיין שום פריוואטע ביטעס וועגען שטיצע נישט אנצונעהמען.

די קאמיסיע האט צום סוף בעשלאסען, אז אויב די געלד-מיטלען וועלען ערלויבען וועט מען נאך אננעהמען רשימות פון פרישע חברות און בתי-תפילות. וועלכע זענען פאראיאהרען נישט געווען רעגיסטרירט.

יודישע קהלה אנגעקלאגט

דעם לאדזער שטאטישען בודזשעט אין דער וואיעוואדזטווע

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס דער לאדזער בודזשעט איז אויסגעלעגט געווארען צו אדורכזעהען פאר אלע בירגער, האט די לאדזער קהלה-פערוואלטונג אריינגעטראגען אנ'איינוועגדונג געגען בודזשעט צוליב דעם וואס דארט זענען נישט פערהאן קיין סובסידיעס פארן משוגים-הויז אויף וועסאלא גאס, וועלכער ווערט אויסגעהאלטען דורך דער קהלה, און וואס ס'איז נישט פארהאן קיין סומע אויף אויסהאלטען יודישע קינדער.

די איינווענדונג איז אריינגעטראגען געווארען צו דער וואיעוואדזטווע דורך דער שטאטפערוואלטונג.

יאהרגאנג 1912 און עלטערע

ווערען איינגעקערפערט אין פיעכאטע

(2) ווי מיר דערוויסען זיך האט די מיליטער-פאליצייאישע אפטיילונג פון דער לאדזערפערוואלטונג נעכטען אנגעהויבען פונאנדערצושיקען מעלדונגען צו די מענער, וועלכע זענען געבוירען געווארען אין 1912 און זענען בעת'ן לעצטען פאבאר אנערקענט געווארען פאר מיליטער-פעהיג, און זענען צוגעטיילט געווארען אין בעזונדערע פיעכאטע-פולקען.

דער טערמין פון צושטעלען זיך צו די פיעכאטע-פולקען איז בעשטימט געווארען אויפן 14 און 15 אפריל ה. י.

חוץ מזה ווערען ארויסגעשיקט אויפפאדערונגס-קארטען (קארטי פאוואלאניא) פאר עלטערע יאהרגענג, וואס זענען צוגעטיילט צו פיעכאטע, וועלכע זענען געשטאנען מיטן יאהרגאנג 1912 און זענען אנערקענט געווארען פאר פעהיג צו מיליטער-דינסט און האבען פריהער געגאנגען פון אנ'„אדראטשעניע", ווי אויך פאר די מענער, וועלכע זענען צוגערעכענט געווארען צום אזויגערופענעם „פאנאדקאנטינגענט" און זענען נאך נישט עלט געווארען 25 יאהר.

אפקלאנגען פון רויב-אנפאל אויפ'ן יודישען אינקאסענט

(2) נעכטען האבען מיר שוין מיטגעטיילט וועגען באנדיטען-אנפאל איבערן 32-יאהריגען איזאק רויער (און נישט רוכער, ווי ס'איז נעכטען על פי טעות אנגעגעבען געווארען) פון בושעוושינער 23, וועלכער איז דער אינקאסענט פון דער גילזען-פאבריק „ראלא". ביי רויערן איז צוגערויבט געווארען 500 זל. מזומן און 150 זל. אין וועקסלען.

אויפ'ן אלארם, וואס רויער האט אויפגעהויבען, זענען זיך צונויפגעלאפען מענשען און אויך פאליציי, וועלכער עס איז געלונגען צו פערהאלטען 2 באנדיטען.

ביידע באנדיטען זענען איינגעזעצט געווארען אין תפיסה. די נעמען פון די אנפאלער ווערען דערווייל געהאלטען בסוד.

מיר דערוויסען זיך, אז רויערס געזונדצושטאנד איז בעפרידיגענד, איהם דראהט נישט קיין געפאהר. די אויספארשונג איז אין גאנג.

ארעסטירט אין געריכטס-זאל

דריי „געמאכטע" עדות

(2) אין זיין צייט האט א געוויסע מאריא שפאקאווא גענומען אין פאכט דאס קינא „ראמא" אויף בזשעזשינער גאס אין דאלי הינטער לאדז. אין א צייט ארום איז אין פערפאכטעטען קינא געקומען א קאמארניק. וועלכער האט געמאכט א „זאיענטשע" אויף 60 שטוהלען פאר א חוב פון דער שפאקאווא. דאן האט די אייגענטימערין פון קינא, פרוי שימטשאק זיך געווענדעט צום געריכט מיט אנ'אנקלאגע בעטענדיג א „ווילאנטשעניע", ווארום די פערנומענע שטוהלען זענען איהר אייגענטום. אין געריכט האט די שפאלקאווא אפגעגעבען א שבועה, אז די שטוהלען זענען גאר איהרע. צוליב דעם איז די ביטע וועגען דער „ווילאנטשעניע" אפגעווארפען געווארען. דערפאר האט פרוי שימטשאק פערקלאגט די שפאקאווא פאר דער פראקוראטור, בכן זי האט פאלש געשוואוירען. די פערקלאגטע איז נעכטען געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באנק. אין געריכט האבען זיך געשטעלט דריי עדות איהרע, וועלכע האבען ערקלערט, אז זיי האבען געזעהן ווי די שפאקאווא האט געבראכט אין קינא-זאל אריין שטיהל. אבער אז זיי זענען גענומען געווארען אונטער'ן קרייז-פערהער, האבען זיי ארויסגעבראכען דעם אמת, אז זייער טענה איז... אנ'אויסגעטראכטע. אלע דריי עדות זענען דעריבער אין געריכטס-זאל ארעסטירט געווארען.

די שפאקאווא איז פערמשפט געווארען אויף 1 יאהר תפיסה.

די לויה פון ר' בצלאל יאיר זצ"ל

נעכטען 11 אַ זייגער אינדערפריה איז פארגעקומען די לוי' פון דעם נפטר-געוואָרענעם רבין ר' בצלאל יאיר זצ"ל.

צו דער לוי' איז געקומען אַ ריזיגער עולם אין דער צאהל פון טויזענדער יודען. ס'זענען אויך געקומען די תלמוד-תורה קינדער.

דער ארון מיט'ן נפטר איז געטראגען געווארען פון דער וואוינונג אויף זשעלאזנא 30 ביז נאך אלעקסאנדער. די נאהענטסטע אהענגער, וועלכע האבען די גאנצע צייט געטראגען דעם ארון האבען זיך צו דעם צוגערשט ספעציעל מכין געווען.

צו דער לוי' זענען געקומען דער סטריקאווער רבי און די רבנים פון די אַרומיגע שטעטלעך.

אויף א העלפט וועג איז אנגעקומען דער אלעקסאנדערער רבי מיט זיינע זיהן און איידעמס, דער אלעקסאנדערער רב און פיל יודען פון אלעקסאנדער.

דער אלעקסאנדערער רבי איז אראפגעגאנגען פון דער דראשקע און איז נאכגעגאנגען נאך דער לוי'.

אין אלעקסאנדער האט מען דעם נפטר אריינגעפיהרט אין דער שטוב פון אלטען אלעקסאנדערער רבי זצ"ל און דארט איז אויך פארגעקומען די טהרה.

די לוויה איז פארגעקומען שפעט ביינאכט, צוליב דעם, וואס מ'האט געמוזט האקען א ספעציעלע מויער, כדי דער נפטר זאל בעקומען א קבר נעבען זיינע אבות און ברודער.

ביים קבר זענען געמאכט געווארען עטליכע הספדים.

טראגישע פארפאלען

אין „דזשענטעלמען" און ביי „שייבלער-גראהמאן"

(2) נעכטען איז אין דער פאבריק פון „דזשענטעלמען" שווער צוקאליעטשעט געווארען ביי דער ארבייט, דער ארבייטער טעאדאר ברינג (פון סרעבזשינסקא 35).

מ'האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף זגאזשיקאווע.

זיין לאגע איז געפעהרליך.

* * *

(2) אין דער פאבריק פון „שייבלער און גראהמאן", אויף וואדני רינעק 2, האט זיך פערסם'ט מיט גאז דער 30-יעהריגער שלאסער מיכאל רעטשעק.

אין א געפעהרליכען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין קרייז-שפיטאל.

מיט'ן קינד אויפ'ן האנד

זיך געסם'ט אינמיטען גאס

(2) האלטענדיג אויף די הענט איהר נישט לאנג צוריק געבוירען קינד האט זיך אויף רוג פיעטרקאווער און נארוטאוויטשא גע'סם'ט די 22-יאהריגע מאריאנא אנטשאק, אנ'ארבייטסלאזע (פון פיעטרקאווער 55).

מען האט די אומגליקליכע מוטער אריבערגעפיהרט אין זאבאס-שפיטאל ביי דעם שטאטישען זאמעלפונקט.

דאס קינד האט מען צוגענומען אין שטאטישען זשלאבעק.

די אנטשאק האט זיך גע'סמ'ט, ווייל זי האט נישט געהאט קיין מיטלען צום לעבען.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1912 און עלטערע דארפען זיך שטעלען צו דער קאמיסיע

אין לאקאל פון דער מיליטער-אפטיילונג ביים מאגיסטראט, פיעטרקאווער 165 וועט זיין טעטיג די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק. או. לאדז.

עס דארפען זיך מעלדען, די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1912 און עלטערע וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 6, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאטען, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, האבען זיך נישט צוגעשטעלט צו א קאמיסיע.

וועגען צוזאמענארבייט

פון געריכטען מיט האנדעלס-אינדוסטריע-קאמערן

(—) די לאדזער האנדעלס-אינדוסטריעקאמער איז מודיע, אז דאס יוסטיץ-מיניסטעריום האט פונאנדערגעשיקט אין די געריכטען א צירקולאר וועגען צוזאמענארבייט מיט די האנדעלסאינדוסטריע-קאמערן ביי קאמפליצירטע ענינים, ווען עס האנדעלט זיך וועגען אורטיילען בנוגע צו'ערליי האנדעלס-אופנים, פרייזען א.ד.גל.

פאר בעליידיגען די מלוכה-מאיעסטעט

(2) פאר געברויכען א בעליידיגונגס-אויסדרוק אויף דעם אדרעס פון דער פוילישער מלוכה, איז דער 24-יעהריגער טאפיל בערגער פערמשפט געווארען אויף 3 חדשים ארעסט.

געשטעלט א ווידערשטאנד דער פאליציי

(2) ביים ארעסטירען א געוויסען וויקטאר וואזשניצקי (פושעיאוו 45) האט ער געשטעלט א ווידערשטאנד דער פאליציי. פארדאס האט ער נעכטען בעקומען זיין פסק פון 4 חדשים ארעסט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

א. דאנצער (זגערזשער 57), וו. גראשקאווסקי 11 ליסטאפאד 15), ס. גארפיין (פילסודסקיעגא 54), ז. באנדזשינסקי (פיעטריקאווער 165), ה. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), א. שימאנסקי (פשענדעלניאנא 75).

DR. MED. H. LUBICZ

פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערע ווארטע-זאל.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!
— I. —
„12 בענקלעך"
וואונדערבארע קאמעדיע
אין די הויפטראלען: Własta Burian
Zula Pogorzelska
i Adolf Dymsza.
— II —
מעכטיגע עראטישע מזרח-דראמע, וואס שטעלט פאר דאס לעבען אין די הארעמען
א. ג.
„Biała Odaliska"
אין דער הויפט-ראלע: Jose Mojica
נעכסטער פראגראם:
„גרויסע זינדיגעריך"
אנהייב 4 נ"מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

Dr. med.
JULJUSZ KOKOTEK
אינערליכע קראנקהייטען
אינפעקציאנס-קראנקהייטען (טיפוס, דיפטעריט, רויז, בלוט-פערגיפטונג א.ז.וו.)
CEGIELNIANA 7, tel. 163-90
נעמט אן פון 5 ביז 7 אוונט.

קאמוניקאט פון ארץ-ישראל-אמט

אויף די פיל אנפראגען פון די דייטשע פליטים, וואס געפונען זיך אין פוילען, וועגען זייערע מעגליכקייטען צו פאהרען קיין ארץ-ישראל, מעלדעט דער צענטראלער א"י-אמט, אז די דייטשע פליטים קענען בעקומען סערטיפיקאטען פון פאל.-אמט אין בערלין.

אויף דער אינטערווענץ פון צענטראלען פאל.-אמט, האט דער פאל.-אמט אין בערלין מסכים געווען צו דעלעגירען א ספעציעלען פארשטעהער קיין ווארשא, וועלכער וועט דא אויפ'ן ארט בעטראכטען די ביטעס פון די דייטשע פליטים וועגען בעשטעטיגען זיי צו דער עליה אויף די סערטיפיקאטען, וואס דער פאל.-אמט אין בערלין דארף בעקומען אויפ'ן קומענדען שעדיול (אפריל—סעפטעמבער 1934).

דער פארשטעהער פון בערלינער פאלעסטינא-אמט קומט קיין ווארשא דעם 25. מערץ.

דייטשע פליטים, וואס געפונען זיך איצט אין לאדז און ווילען דאס זייערע ביטעס וועגען עולה זיין קיין א"י זאלען דורך דעם פארשטעהער פון בערלינער פאל.-אמט בעטראכט ווערען, דארפען תיכף זיך מעלדען אין היגען א"י-אמט, שרודמיעסקא 29, וואו זיי וועלען בעקומען די געהעריגע אינפארמאציעס.—

עס קומען אין בעטראכט קאנדידאטען אין עלטער נאר פון 18 ביז 35 יאהר.

ארויספאדערונגען פון ארץ-ישראל

עס זענען דערהאלטען געווארען ארויספאדערונגען פון קרובים אין ארץ-ישראל פאר פאלגענדע פערזאנען:

האכבערג חיה מיט קינדער לאה, דוד, הירש; טיפענבאך חוה און העלענא, ארגאנאוויטש נחה, זיעלונסקא חיה, שפיר אסתר.

די דערמאנטע דארפען זיך מעלדען אין ארץ-ישראל-אמט, שרודמיעסקא 29, כדי צו ערלעדיגען די נויטיגע פארמאליטעטען.—

ארעסטירט אנ'אונטערצינדער

(2) דער בעטלער פריץ גוטער האט עהערעכטען געבעטען דעם פויער יאן שולץ אין דארף פיזדרי, קאנינער קרייז, ער זאל איהם לאזען איבערנעכטיגען.

אזוי ווי שולצ'ן האט ער זיך ארויסגעוויזען אלס צו פערדעכטיג, איז ער איהם זיין בקשה נישט נאכגעקומען.

דער „גוטער פריץ" פריץ גוטער האט זיך דעריבער נוקם געווען און אונטערגעצונדען זיין שפייכלער, וועלכער איז פערברענט געווארען מיט'ן גאנצען טראנספארט תבואה, וואס איז דארט געלעגען.

דער בעטלער-אונטערצינדער איז ארעסטירט געווארען.

נייע ריכטער אין לאדזער קרייז-געריכט

(א) מיט'ן לעצטען דעקרעט פונ'ם מלוכה-פרעזידענט זענען דער ביז-איצטיגער ריכטער פון לאדזער קרייז-געריכט, זביגניעוו עהרענרייך און דער ריכטער פיאטר לאוואטש נאמינירט געווארען אלס ריכטער פון אפעלאציע-געריכט אין פויזען, וואו זיי וועלען אנהויבען צו אמטירען דעם 1 אפריל 1933.

אלס ריכטער פון לאדזער קרייז-געריכט זענען בעשטימט געווארען די ביז-איצטיגע ריכטער פון וולאצלאוועקער קרייז-געריכט: אנאטאליוש זדראביענקא און אנטאני מאוויצקי.

VARIETE - DANCING
TABARIN
Narutowicza 20
Tel. 150-66 i 154-60.
מארגען, דאנערשטאג
פון 10 א זייגער אוונד —
גרויסע בענעפיס-
פארשטעלונג
פאר דעם ארקעסטער
WEINROTH BAND
מיט א גראנדיעזען
שלאגער-
פראגראם
ספעציעל פאר דעם אוונט
מיט'ן אנטייל פון נייע קרעפטען.
איינגאנג פריי!

געשטארבען פון א הארץ-אטאק

דער גרויס-אינדוסטריעלער און קאמענדאנט פון די פייערלעשער אלפרעד גראהמאן

בעכטען 5 נאכמיטאג האט בעקומען א הארץ-אטאק דער היגער גרויס-אינדוסטריעלער און קאמענדאנט פון די פייערלעשער אלפרעד גראהמאן. בישט קוקענדיג אויף דער באלדיגער הילף איז גראהמאן געשטארבען 10 א זייגער אין אוונט.

סאציאלע פערזיכערונגס-אנשטאלט

צאהלט אויס די ערשטע נאך-טויט-אונטערשטיצונגען

(2) די היגע סאציאלע פערזיכערונגס-אנשטאלט האט נעכטען אנגעהויבען אויסצוצאהלען די ערשטע נאך-טויט-אונטערשטיצונגען, לויט דעם נייעם פערזיכערונגס-געזעץ.

די דאזיגע אונטערשטיצונג ווערט אויסגעצאהלט דער משפחה פון דעם פערשטארבענעם אין דער הויך פון א חודש שכירות, אבער — נישט ווייניגער, ווי 75 זלאטעס און נישט מעהרער, ווי 312 זל.

פון דער פירמע „עקספרעס" W. G. אין לאדז

די פירמע „עקספרעס" W.G. וועלכע איז בעקאנט מיט איהרע אפטע ערפינדונגען אויפ'ן געביט פון דער צוקערוואַרען בראנזשע איז געלונגען נאך די בעקאנטע אנאנאס-צוקערלעך וועלכע האבען זיך קונה שם געווען אין גאנץ פוילען אהערצושטעלען א נייעם ארטיקעל „מאקאגיגי עגיפסקיע" וועלכע וועלען אהן צווייפעל געווינען זאגאר אלע פיינשמעקער.

גרינדונג פון א יודישען ארבייטער כאר

ווי מיר דערוויסען זיך, גרינדעט זיך ביי דער געז. „פריינט פון ארבייטער פאלעסטינע" (אל. קאשטשושקי 21) אנ'ארבייטער כאר. דער כאר וועט אנגעפיהרט ווערען פון בעקאנטען דיריגענט הערץ רובין.

היינט קאנצערט פון יוזעף שיגעטי

דער קאנצערט פון דאזיגען בעריהמטען קינסטלער קומט פאר היינט, מיטוואך, 8.45 אוועגד אין פילהארמאניע זאל. די פרעסע פון דער גאנצער וועלט שרייבט וועגען דאזיגען קינסטלער מיט זעהר פיל לויב-געזאנגען, רוהמט זיין טאלאנט און שטעלען איהם אוועק אין א רייה מיט הובערמאן, קרייזלער און נאך אנדערע גרויסע קינסטלער.

שיגעטי האט אנגעגרייט פאר לאדז אנ'אויסערגעוועהנליכען פראגראם, צ. א. וועט דער קינסטלער אויספיהרען די אונשטערבליכע ווערק פון בעטהאווען „קרייצער סאנאטא".

אורקע נאכאלניק'ס „גנבה'שער יושר"

ווערט אויפגעפיהרט אין לאדז

אורקע נאכאלניק איז געווארען א זעהר פאפולערע פערזאן. זיינע אריגינעלע און זעלטענע ערצעהלונגען האבען זיך געדרוקט אין דער ווארשאוער און אמעריקאנער פרעסע און האבען געהאט דעם גרעסטען ערפאלג. דאס איז צוליב די הארטע און אמת'ע לעבענס-פאקטען וועלכע זענען דארט איבערגעגעבען געווארען און וועלכע האבען דורך זייער אריגינעלקייט און אויפדעקען דעם מהות פון אונטערוועלט-לעבען געמאכט דעם גרעסטען רושם.

אורקע נאכאלניקס ווערק זענען אינסצעניזירט געווארען און האבען אין ווארשאווער „סקאלא"-טעאטער געהאט אזא קאלאסאלען ערפאלג ווי נאך אפשר קיין יודישע פיעסע אויף דער יודישער ביהנע. איצט ווערט אורקע נאכאלניקס „גנבהשער יושר" אויסגעפיהרט אין לאדזער קאמעראל-טעאטער אל. 1מאי 2 אונטער דער רעזשי פון סאנדלער, די פרעמיערע קומט פאר פרייטאג.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי —	—	—	77.50
3 פראצענטיגע	בוראוולאנע	—	42.00
4 „	דאלארובקא	—	52.60
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)		57.75
8 „	ווארשאווער פאנד-בריף		53.25
8 „	לאדזער	„ „	48.00
ענגלישער פונט	—	—	27.07
דאלאר — אפיצ.	5.31 נישט אפיצ.	—	5.28
גאלד-דאלאר —	—	—	9.02
גאלד-רובל —	—	—	4.70
דייטשער מארק	—	—	2.10

ארטאפעדישער אנשטאלט
בראכבענדער, קארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען בעגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

פאר האנדווערקער

אויפ'ן אדרעס פון קהלה-סעקרעטאר באדעל זענען אנגעקומען פון אמעריקע 25 דאלאר אויף פסח פאר לאדזער האנדווערקער. דאס געלד דארף פערטיילט ווערען לויט'ן איינזעהען פון סעקרעטאר באדעל.

מארד אדער צופאל

(2) בעכטען 11 א זייגער אין אוונט, ווען דער הויז-וועכטער פון הויז אויף קאשטשושקי 57 איז, פארן צומאכען דאס טויער געגאנגען קאנטראלירען די טרעפען האט ער אויפ'ן צווייטען שטאק געטראפען ליגענדיג א טויטען מיט א צושמעטערטען שארבען זיין געהילף דעם 17-יעהריגען יוזעף וויגודא.

די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג צי מ'האט דא צו טון מיט א מארד אדער א צופאל.

א „גלעזעל טיי" אין „וויזא"

לכבוד פרוי רעמאנא גודמאן

אין שייכות מיט דעם בעזוך פון דער עקזעקוטיוו-מיטגלידערין פון „וויזא" אין לאנדאן, פרוי ראמאנא גודמאן, ווערט היינט 9 אוועגד אין לאקאל פון „וויזא" (שיענקיעוויטשא 26) לכבוד דעם גאסט געגעבען א „גלעזעל טיי".

פרוי גודמאן האט גענומען אנ'אקטיווען אנטייל אין דער ציוניסטישער בעוועגונג אין לאנד נאך פאר'ן קריג, און איז געווען די מיטגלידערין פון ציוניסטישען פרויען-פערבאנד „וויזא".

פרוי גודמאן איז געבוירען אין ווארשא, פון וואנען זי האט אלס 14-יעהריג מעדעל צוזאמען מיט איהרע עלטערען עמיגרירט קיין ענגלאנד.

פסח-אקציע אין „בית-עם"

(בריף אין רעדאקציע)

היי-יאהר צוליב דעם פערשארפטען קריזיס ביי דער יודישער בעפעלקערונג, בעמיהט זיך די פערוואלטונג פון „בית-עם" אויסצוברייטערען און צו פערשטארקען די אונטערשטיצונגס-אקציע, פאר דעם שווערגעטראפענעם יודישען ציבור, צו דעם צוועק, וועט פערגרעסערט ווערען די צאהל ארויסגעגעבענע פעקלעך אויף יום-טוב.

די פערוואלטונג ווענדעט זיך דערום מיט אנ'אפעל צו דער יודישער בעפעלקערונג צו שפענדען לטובת דער פסח-אקציע ביים „בית-עם" ווי אויך בייהילפיג צו זיין די ספעציעל-דעלעגירטע פון פסח-אקציע-קאמיטעט ביים רעאליזירען די שפענדען לטובת דעם דערמאנטען צוועק.

א בריף אין רעדאקציע

חשובער ה' רעדאקטאר! דערלויבט מיר אין אייער חשוב'ער צייטונג אפצודרוקען פאלגענדע שורות פאר וועלכע איך דאנק אייך זעהר.

כ'האלט פאר מיין חוב עפענטליך צו דאנקען דעם יובילייי-קאמיטעט, די פערוואלטונג פון יודישען ארטיסטען-פעראיין אין פוילען, די רעדאקציע „נייער פאלקבלאט", דעם דיכטער משה בראדערזאן פאר דערעפענען די יובילייי-פארשטעלונג, דעם רעדאקטאר י. אונגער פאר זיין בעגריסונג אין נאמען פון יובל-קאמיטעט, אלע מיינע חברים ארטיסטען פון פוילען אויך פון אויסלאנד, בעזונדערס די ליבע געסט פון אמעריקא מעי שענפעלד, אוירווינג דזשייקאבסאן, די דאמען ביים פראגראמען-פערקויף בראש מיט מאדאם אונגער, און מיינע חשוב'ע פריינד טעאטער-בעזוכער וועלכע האבען אזוי צאלרייך בעזוכט מיין יובילייי-פארשטעלונג, און בכלל אלע וועלכע האבען מיטגעהאלפען צום גרויסען דערפאלג פון מיין יום-טוב, דריק איך אויס מיין הארציגסטען אויפריכטיגסטען דאנק.

מיט דרך ארץ
דוד האמבורגער.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע
אויפנאהמע-שעה'ן פון 8-1 מיטאג און 5-9 אוועגד.

יודישער ארטיסטען-פעראיין אין פוילען.
דער גאנצער לאדזשער טעאטער-עולם גרייט זיך צום פייערליכען
ארטיסטען-טאג
ווער קומט צו פאהרען???
? וויפיל ארטיסטען נעהמען אנטייל
גענויערעס אין די ווייטערדיגע מודעות.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, דעם 14-טען מערץ 1934

7 צייט-סיגנאל, 7,05 גימנאסטיק, 7,25 גראמאפאן, ידיעות, 7,40 גראמאפאן, 7,55 הויז-ווירטשאפט, 11,40 פרעסע, ידיעות, 1157 צייט-סיגנאל, 12,05 גראמאפאן, 12,30, ידיעות, 12,33 מוזיק, 12,55 ידיעות, 3,25 עקספארט, 2,30 קאמוניקאט, 3,40 פארטעפיאן-קאנצערט, 4,10 פראגראם פאר קינדער, 4,40 פון די סטזשעלצעס, 4,55 פוילישע פאלקס-מוזיק, 5,50 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאט פון לאדז, 6 רעפערעט, 6,20 מוזיק, 7,05 פערשידענעס, 7,25 רעפעראט, 7,40 ספארט, ידיעות, 8,02 קאנצערט, 8,45 רעפעראט, 9 מיצקיעוויטש-אווענד, טראנסמיסיע פון ווילנע, 10 רעפעראט, 10,20 סאלאן-מוזיק, 11 ידיעות, קאמוניקאטען, 11,05 טאנץ מוזיק.

* * *

פון אויסלאנד

5,25 מאסקווא — אפערע פון טשייקאווסקי, 8 שטאקהאלם — סימפ. קאנצערט, 8,05 פראג — סימפ. קאנצערט, 9,15 דאווענטרי-אפערע.

מעלדונג

הנחה-בילעטען אין טעאטערס און אין קינאס

די קולטור-קאמיסיע ביי דער בארכאוו-ביבליאטעק אל. קאשטשושקי 9 טעל. 191,50 גיט ארויס הנחה בילעטען אין קינאס און טעאטערס די הנחות זענען זעהר גרויסע און זענען גילטיג אויף אלע סעאנסען.

ס'ווערט ארויסגעגעבען הנחה-בילעטען אין ניי-רעמאנטירטען טעאטער „Rozmaitości" אויף דער פרייליכער אפערעטקע „No, no, Nanete"

ס'ווערט אויך ארויסגעגעבען הנחה-בילעטען אין קאמעראל-טעאטער צו דער בעריהמטער פיעסע „אורקע נאכאלניק", וועלכע קומט פאר פרייטאג.

אויף שבת, דעם 17 ד. ח. 11 פריה ווערט ארגאניזירט אנ'עקסקורסיע אויף דער בעזעגליכער אויסשטעלונג. איינשרייבונגען נעמט אן דער סעקרעטאריאט פון דער בארכאוו-ביבליאטעק.

דער סעקרעטאריאט איז טעטיג יעדען טאג פון 10 פריה ביז 10 אין אוועגד.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט.
זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג.
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזע.
נעהמט אן פון 8 – 11 פריה און פון 5 – 8 אוועגד
זונטאג און חגאות פון 9–1 פארמיטאג.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

שטורמישע אַל־געמײנע פֿערזאַמלונג פֿון צענטראַלן סוחרים־פֿעראײן

פּראָטעסט געגן דער נאָוועלע צום אינדוסטרי־געזעץ

ווי מיר האָבן שוין קורץ געמאָלדן, איז זונ־טאָג פֿאָרגעקומען די יעהרליכע מיטגלידער פֿערזאַמלונג פֿון צענטר. סוחרים־פֿעראײן (פּיעטריקאָווער 10).

די הײַיעהריגע גענעראַל־פֿערזאַמלונג פֿון צענטראַלן סוחרים־פֿעראײן האָט זיך אונטערשײדן פֿון אַנדערע יעהרליכע פֿערזאַמלונגען דערמיט, וואָס דאָסמאָל האָט מען ווייניגער גערעדט פֿון שטײַערן און קורסן און ליצייטאַציעס. אויף דער הײַיאָהריגער גענעראַל־פֿערזאַמלונג איז געקומען צום אויסדרוק די פֿערצווייפֿלונג פֿון יודישן סוחרטום. די לעצטע גזירה אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם נײַעם אינדוסטרי־געזעץ א. ד. גל.

די פֿערזאַמלונג האָט אויך שאַרף אַנגעגריפֿן די פֿערוואַלטונג אין פֿערנאַכלעסיגן די אַנטי־היטלער־אַקציע אין לאָדז.

* * *

— די פֿערזאַמלונג ווערט געעפֿנט פֿון פּרעזעס איבוש. ג. פּראַשקער. אַלס פֿאָרזיצער ווערט געוועהלט ג. ראַטמ. ביאַלער. אַסעסאָרן: באַרקאָווסקי און טשאַרנאָלעווסקי. סעקרעטאַר — י. ראָזענבוים.

נאָך דעם ווי ד"ר. שוואַרצמאַן לייענט דעם פּראָטאָקאָל פֿון דער פֿאָריאָהריגער גענעראַל פֿערזאַמלונג, מעלדעט זיך צום וואָרט אַ רעלעגאַט פֿון הילף־קאָמיטעט פֿאַר די פּליטים פֿון דײַטשלאַנד, ה' קלעמענס באַרוך. דער פֿאָרזיצער גיט דעם ה' באַרוך אַ וואָרט אויסער דער טאָג־אָרדנונג.

ה' באַרוך גיט אָפּ אַ קורצן באַריכט פֿון דער טעטיגקייט פֿון לאָדזער הילף־קאָמיטעט פֿאַר די פּליטים. ביז קוקענדיג אויף דער שוואַכער מיט־הילף פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט, איז דאָך דעם קאָמיטעט געלונגען אײַנצואָרדנען 50 פּליטים אין היגע פֿאַבריקן. דער רעדנער אַפּעלירט דערום צו די פֿערזאַמלטע, זיך צו פֿערשרײַבן אַלס מיט־גלידער אין'ם הילף־קאָמיטעט און זיך צו בע־שטײַערן לטובת די אַנטלאָפֿענע יודען פֿון דײַטשלאַנד.

פֿון טעטיגקײַטס־באַריכט, וואָס ס'גיט אָפּ ד"ר. שוואַרצמאַן איז צו זעהן, אַז דער צענטר. סוחרים־פֿעראײן האָט אין באַריכט־יאָהר ענטוויקעלט אַ ברייט פֿערצווייגטע טעטיגקייט.

דער צענטר. סוחרים־פֿעראײן איז פֿאָרטרעטן אין דער האַנדעלס־קאַמער זײַנע פֿאָרשטעהער, האָבן גענומען אַ טעטיגן אַנטייל אין די בעראַטונגען, דערהויפּט האָבן די ראַטמענער פֿון סוחרים־פֿעראײן גענומען אַן אַקטיוון אַנטייל בײַ דער אַקציע פֿון בעפֿרײַען די סוחרים פֿון אומזאַץ־שטײַער און פֿאַרן ריטשאַלט־שטײַער פֿאַר קלײנע אונטערנעהמונגען. אַ דאַנק די בעמיהונגען פֿון צענטר. סוחרים־פֿעראײן, איז דאָס פֿינאַנץ־מיניס־טעריום טײלווײז נאָכגעקומען די פּאָסטולאַטן פֿון די ווירטשאַפֿטליכע אָרגאַניזאַציעס און דעם די־שאַלט פֿערלענגערט אויפֿ'ן יאָהר 1934.

דער פֿעראײן האָט איבערגעגעבן אַ רייה מעמאָריאַלן וועגן צוזאַנג פֿון פֿיהרן האַנדעלס־ביכער, וועגן אונלעגאַלן האַנדעל, בישט געראַכטע שטײַער־אויסמעסטונגען פֿון די פֿינאַנץ־אַמטן און אז. וו.

אַ דאַנק די בעמיהונגען פֿון דער פֿערוואַלטונג איז דער פֿעראײן פֿאָרטרעטן אין אַלע שאַצונגס־קאָמיסיעס.

ביים פֿעראײן איז טעטיג אַ יורידישע אַפּטײלונג פֿון אַדוואָקאַטן, וועלכע געבן די מיטגלידער יורידישע עצות אין פֿערשידענע שטײַער־ און גע־ריכטס־ענינים. אין משך פֿון פֿערגאַנגענעם יאָהר, האָט די יורידישע אַפּטײלונג געגעבן העכער 1000 עצות די מיטגלידער.

ביים פֿעראײן איז אויך טעטיג אַ שידס־גע־ריכט־קאָמיסיע, וועלכע פֿיהרט אַדורך שידס־געריכ־טען און גלייכט אויס סכסוכים צווישן די מיטגלידער.

די ביוראָ פֿון פֿעראײן האָט אַדורכגעפֿיהרט 3 טויזענד אינטערווענציעס.

דער פֿעראײן האָט אויך פֿאָרטרעטער אין האַנדעלס־ און אַרבייטס־געריכט.

עס איז אײַנגעאָרדנעט געוואָרן אַ פֿאָרלע־זונג פֿון דעפּ. ראַטענשטרייך. דער צענטר. סוחרים־פֿעראײן האָט דער ערשטער אין לאָדז זיך אָפּגערו־פֿען אויף די רדיפֿות אויף יודען אין דײַטשלאַנד. אין אײַגענעם לאָקאַל זענען פֿאָרגעקומען די ערשטע זיצונגען פֿון באָיקאָט־קאָמיטעט געגן דײַטשלאַנד. ס'זענען געגרינדעט געוואָרן בראַנזשען־סעקציעס און אז. וו.

נאָכ'ן באַריכט פֿון ד"ר. שוואַרצמאַן איז מיט אַ רעדע אַרויסגעטראָטן ה' מאַקס גאַרדאַן, וועלכער גרייפֿט שאַרף אָן די „פֿערזאָרגער" פֿון יודישן סוחר טום, וועלכע פֿיהרן פּאָליטיק אויפֿ'ן חשבון פֿון די רואינירטע סוחרים. דער צענטר־סוחרים־פֿעראײן האָט נישט בעוויזן צו פֿאָראינטערעסירען די ברייטע סוחרים־קרייזן. מיר האָבן איבערגעלעבט אַ יאָהר פֿון יודישע צרות. אויף וואָס דער פֿעראײן האָט נישט ווי געהעריג רעאַגירט. דער באַריכט קאָן אונז ליידער נישט בעפֿרידיגען.

ווייטער זאָגט ה' גאַרדאַן, אַז די פֿערזאַמלונג טאָר נישט אַריבערגעהען צום טאָג־אָרדנונג איבער דער אין לאָדז צוזאַמענגעבראָכענער אַנטי־היטלער־אַקציע. דער רעדנער שטיצט זיך דערבײַ אויפֿ'ן אַרטיקעל אין „נײַעם פֿאָלקסבלאַט" א. נ. „ווער איז שולדיג אין צוזאַמענבראָך פֿון דער אַנטי־היטלער־אַקציע אין לאָדז?"

— די איניציאַטיוו פֿון דער אַנטי־היטלער־אַקציע אין לאָדז, זאָגט דער רעדנער, איז אַרויס פֿון צענטר. סוחרים־פֿעראײן. דאָ אין דעם לאָקאַל זענען פֿאָרגעקומען די ערשטע זיצונגען מיט פֿאָר־טרעטער פֿון אַלע קרייזן פֿון דער יודישער בע־פֿעלקערונג. ס'זענען געשאַפֿן געוואָרן בראַנזשע סעקציעס. דער פֿעראײן האָט געשטעלט צו דיספּאָזי־ציע דעם לאָקאַל און דעם פֿערוואַל. די אַרבייט וואָלט זיכער געהאַט דעם געהעריגען ערפֿאָלג. פּלוצים איז צוליב אַ נישט פֿערשטענדליכער סיבה די אַרבייט איבערגעגעבן געוואָרן אַן אַנדער האַנד. מ'האָט געשאַפֿן צוויי קאָמיטעטן, וועלכע האָבן געמאַכט שבת פֿאַר זיך. די אַרבייט איז אַזוי אַרום אַרײַן צו נישט דערצו בערופֿענע מענשען, און די גאַנצע אַקציע האָט געהאַט אַ דורכפֿאַל. נישט „בני ברית", זאָגט דער רעדנער, איז אומשטאַנד צו פֿיהרן אַזאַ פֿעראַנטוואָרטליכע אַרבייט, נאָר דער יוד פֿון אַ גאַנץ יאָהר. דער קאָמיטעט האָט געזאַמעלט 30 טויזענד זל. און וואָס האָט מען מיט דעם גע־זאַמעלטן געלד בעצוועקט? גאָרנישט! דער קאָמי־טעט האָט נישט בעוויזן צוצוציהען די ברייטע שיכטען פֿון דער בעפֿעלקערונג. דאַ, אויף פּיעטרי־קאָווער 10 האָט זיך אָנגעהויבן די אָרגאַניזאַציע אַרבייט געגען דער היטלער־ראַדע און דאָ מוז די אַקציע פֿאָרגעזעצט ווערן.

איבערגעהענדיג צו דער טעטיגקייט פֿון פֿעראײן ווייזט דער רעדנער אָן, אַז ס'איז שוין געקומען די צייט אַ סוף צו מאַכן מיט די מפלומדשטע „פֿיה־רער", וועלכע זענען אונזערע פֿערפֿיהרער. דער רעדנער דערמאָהנט דעם וואַרשאַווער צענטר. סוחרים־פֿעראײן, וועלכער האָט נישט קיין פֿאָרשטענד־ניש פֿאַר די נויטען פֿון יודישן סוחרטום. ווען אונזערע „פֿערזאָרגער" וואָלטן בעצייטענס אָנגעהויבן אַן אַקציע געגען דעם אינדוסטרי־געזעץ, וואָלט דאָס יודישע סוחרטום איצט נישט געשטאַנען פֿאַר דער שווערער קאָנצעסיעס־גזירה און פֿאַר די ציוואַנגס־אָרגאַניזאַציעס. אויף דער לעצטער סיים־זיצונג, ווען ס'איז בעהאַנדעלט געוואָרן דאָס געזעץ, האָבן אויך געפֿעהלט צוויי יודישע דעפּוטאַטן און פֿון אַזעלכע „פֿערזאָרגער" מוזען די יודישע סוחרים זיך אָפּ־שאָקלען.

ה' אַקאַוויע איז מסכים, אַז דער אַנטי־היטלער קאָמיטעט האָט נישט ערפֿילט זײַנע אויפֿגאַבען. די פֿערוואַלטונג איז אָבער נישט שולדיג אין דעם. די שולד, מיינט ה' אַקאַוויע, טראָגן אַנדערע וועלכע האָבן די אַקציע אַרויסגענומען פֿון צענטר. סוחרים פֿעראײן אויף אַ „נייטראַלן באָדען" — שולדיג, זאָגט ה' אַקאַוויע, איז דער סוחרים־פֿעראײן (פּיעט־ריקאָווער 73).

ה' שאַרפשטיין רעדט וועגן „אַנאָנימען" האַנ־דעל, קאָנצעסיעס פֿאַר סוחרים. דער רעדנער קריטיקירט די פֿערוואַלטונג, פֿאַרוואָס די סוחרים האָבן זיך דערוואוסט פֿון די נייע גזירות ערשט פֿון דער פּרעסע. מיר יודישע סוחרים האָבן פֿערלוירען דעם צוטרוי צו דער וואַרשאַווער צענטראַלע.

ה' קופּערמאַן ווייזט אָן, אַז מיט'ן אײַנפֿיהרען דעם נײַעם אינדוסטרי־געזעץ, ווערט מען דעם יודי־שען סוחר אַנטון אַ פּעטליע אויפֿ'ן האַלז. מיט אַלע כּוחות דאַרף מען זיך בעמיהען די גזירה מבטל צו מאַכען.

נאָך דעם ווי ס'רעדן נאָך די ה"ה: וויצע־פּרעזעס יאַשונסקי, באַרוך און רייכמאַן, בעהמט אַ וואָרט פּרעזעס איבוש, ג. פּראַשקער.

דער רעדנער שטעלט זיך אָפּ אויף דעם לעצ־טען אַרטיקעל אין „נײַעם פֿאָלקסבלאַט". אין וועלכען ס'איז פֿאָרגעוואָרפֿן געוואָרן דער פֿערוואַלטונג אַז זי טראָגט די פֿולע פֿעראַנטוואָרטליכקייט פֿאַר דער דורכגעפֿאַלענער אַנטי־היטלער־אַקציע אין לאָדז. דער רעדנער פּרובט אויפֿצוקלערען די סיבות, אַרויספֿאָרשענדיג די שולד אויף אַנדערע וועלכע האָבן די אַקציע „אַרויסגענומען" פֿון די הענד. צום סוף איז דער רעדנער מסכים, אַז די אַנטי־היטלער־אַקציע מוז צוריק איבערגעטראָגן ווערן אין צענטר. סוחרים־פֿעראײן. דער רעדנער אַפּעלירט דאַן צו די אַנוועזענדע, צו אונטערשטיצן די הילף־אַקציע פֿאַר די פּליטים.

איבוש. פּראַשקער בעהמט אויך אָן שוץ די יודישע דעפּוטאַטן, וואָס קאָן מען בעטען פֿער־לאַנגען פֿון די פֿאַר „בידנע דעפּוטאַטן"? וואָס קענען זיי טון, ווען זיי זאָלען אַפֿילו וועלען טון..

MAKAGIGI EGIPSKIE

10 דעקאַ 30 גר.
צו בעקומען נאָר אין דער פֿירמע
„EXPRESS" W.G. Łódź, Piotrk. 9

פּרעזעס פּראַשקער ערקלערט, אַז ער נעהמט אין אַכט די פֿאָרוואורפֿען און רופֿט די מיטגלידער צו מיטאַרבײַט.

דירעקטאָר שוואַרצמאַן ענטפֿערט אָפּ אויף די פֿאָרוואורפֿען און ערקלערט, אַז דער צענטר. סוחרים פֿעראײן איז איבעריג געשטאַנען אויף דער וואַך פֿון יודישען סוחרטום און וועט דאָס אויך ווײַטער טון. דער פֿעראײן איז נישט שולדיג אין דעם פֿערנאַכ־לעסיגען דאָס פֿערעפֿענטליכען די נײַע גזירות אויף סוחרים. ווי נאָר די קאָנצעלאַריע האָט זיך בעקענט מיט דער גזירה, וועלכע בעדראָהט דעם סוחרטום, האָט די פֿערוואַלטונג תּיכף אַלאַרמירט די צענטראַלע אין וואַרשאַ און אויף דער איניציאַטיוו פֿון דער פֿערוואַלטונג, איז צוזאַמענגערופֿען געוואָרן דער לעצטער סוחרים־צוזאַמענפֿאָהר.

נאָך דער ערקלערונג פֿון ד"ר. שוואַרצמאַן ווערט דער טעטיגקייטס־באַריכט און דער פּראָטאָקאָל פֿון דער רעוויזיר־קאָמיסיע — אָנגענומען.

נאָך דעם ווי ס'רעדט פּרעזעס איבוש. פּראַש־קער וועגן די אויסזיכטען פֿון דער פֿערוואַלטונג אויפֿ'ן קומענדיגען יאָהר, אַפּעלירט ה' גאָרדאָן צו דער ניי־געוועהלטער פֿערוואַלטונג, צו פֿיהרען אַ ריין־סוחר'ישע פּאָליטיק, רופֿען אַ סוחרים־קאָנגרעס, וואו ס'זאָל געהערט ווערען די פּאָסטולאַטען פֿון יודישען סוחרטום אין פּוילען.

נאָך דעם ווי ס'רעדען די ה"ה: מאַרגוליעס, וויצע־פּרעזעס דענענשטיין, ראַקאָוויטש און שאַפּיר־שטיין, ווערען צום סוף אָנגענומען פֿאָלגענדע רעזאָלוציעס:

1) פּראָטעסט געגען די נײַע גזירות אויפֿ'ן יודישען סוחרטום. 2) שאַפֿען אַ ווירטשאַפֿטליכען ראַט. 3) שטיצען די „ב"י"־געשאַפֿענע גמילות־חסדים־קאַסע בײַם פֿעראײן, 4) פֿאָרשפּרייטען און אָנפֿיהרען מיט דער אַנטי־היטלער־אַקציע אין לאָדז, 5) רופֿען אויף קלערונגס־פֿערזאַמלונגען, 6) אָרגאַניזירען אויספֿלי־גען קיין ארץ־ישראל און עפֿענען בײַם פֿעראײן אַן אינפֿאָרמאַציע־ביוראָ וועגען ארץ־ישראל ענינים. — די רעזאָלוציעס ווערען איינשטימיג אָנגענומען.

דער בודושעט ווערט אָנגענומען מיט דער אויס־בעסערונג, אַז ס'ווערט בעשטימט 500 זל. פֿאַרן הילף קאָמיטעט פֿאַר די פּליטים און 500 זל. פֿאַ'ן ווירט־שאַפֿטליכען ראַט.

אין דער נײַער פֿערוואַלטונג זענען אַרײַן די ה"ה: משה בראַנאָווסקי, יעקב דענענשטיין, מאַקס גאָרדאָן, איגנאַצי יאַשונסקי, יוסף מאַרגוליעס, לעאָן מאַזור, איבוש. ג. פּראַשקער, ג. גיסטער, אברהם שטיינשניידער, יעקב שטערן, א. כימאָוויטש און מ. האַלפּערין.

קאַנדידאַטען: י. הירשבערג, ה. שווייצאַל, ת. אַקאַוויע, י. ל. באַרקאָווסקי, מ. ברייטבאַרד און י. פּוטערמאַן.

אין דער רעוו.־קאָמיסיע: ב. קאַראַטשינסקי, ה. שיק, י. ראָזענבוים, י. זשורקאָווסקי, פּ. ציבערמאַן און לייזער נאַדעל.

דער אַריער־פּאַראַגראַף

ר. אײַזראַעל

שפּאַנענדער ראָמאַן פֿון דער איצטיגער היטלער צײַט

59

— ביין איך וועל נישט קומען, האָט העלען פֿעסט־דיזידירענד געזאָגט.

— איהר וועט יאָ קומען.

— ביין, איך וועל נישט קומען.

— נישט נאָר וואָס איך ערקלער אײַך, אַז איהר וועט צו מיר קומען, נאָר איך וועל אײַך נאָר זאָגן, צוליב וואָס איהר וועט קומען. איהר וועט ווערן מײַן געליבטע.

די חוצפּה פֿון בעהמען האָט אויף אַ שרעקלי־כען אופֿן אויפֿגערעגט העלען, זי האָט נישט פֿער־שטאַנען פֿון וואַנען בעהמט זיך צו בעהמע, וועלכער דאַרף דאָך מורא האָבען זיך אַליין צו פֿערראַטען, אַזאַ חוצפּה און דרייסטקייט, ווער ס'האָט אָבער גע־קענט אַלפֿרעד בעהמע, דער האָט זיך גאָרנישט געוואונדערט, דער כאַראַקטער פֿון דעם דאָזיגען אויסגעלאַסענעם לייטענאַנט איז געווען אַזעלכער, אַז מ'האָט זיך אויף גאָרנישט געדאַרפֿט וואונדערן, ער איז אין זײַנע אַפֿעריסטישע שטיק געווען אַ שרעקליכער ריזיקאַנט, ער האָט אויף זײַן אייגענעם שכל זעהר פֿיל געשטעלט און ביז איצט האָט איהם טאַקע אַלץ אָפּגעגליקט, אַזוי אַז בעהמע האָט קיינ־מאָל אַפֿילו נישט געטראַכט, אַז איהם קען עפּעס שלעכטס געשעהן, ער האָט שטענדיג דערשמעקט ווען ס'איז די צייט זיך אַרויסצודרעהען פֿון וועל־כען עס איז עסק און האָט זיך שטענדיג געשיקט דערפֿון אַרויסגעדרעהט. אויך איצט איז אַלפֿרעד געווען פּונקט אַזוי אַגרעסיוו ווי שטענדיג. זײַן עראָ־מאָבאַנגיע איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז ווען ער האָט פֿערלייגט זײַן קאָפּ אויף וועלכען ס'איז אויסגע־לאַסענעם ענין, האָט ער זיך פֿאַר קיין זאַך נישט אָפּגעשטעלט.

— איך וועל ווערן אײַער געליבטע, האָט העלען געשריגען אַזוי, אַז מ'זאָל דערהערען אין דעם צווייטען צימער, דאָרט וואו די בעאַמטע זע־נען געזעסען.

בעהמע איז צוגעשפּרונגען צו העלען און איהר פֿערהאַלטען דאָס מויל מיט בײַדע הענד.

העלען האָט דערפֿיהלט, אַז עס גרייט זיך אויף אַ גרויסע אָוואַנטורע און זי האָט געשוויגען.

— אַלזאָ, העלען, האָט אַלפֿרעד געזאָגט. איך זאָג דאָס לעצטע מאָל, איהר וועט קומען צו מיר אַהיים היינט אין אָוונד, אויב נישט וועט איהר מוזען אַלע קאָנסעקווענצען ציהען.

העלען האָט שוין אײַנגעזעהן געשוויגען, זי איז געווען זיכער, אַז זי וועט נישט קומען צו איהם. עס זאָל אַפֿילו קאָסטען איהר לעבען. אַלפֿרעד איז אָבער געווען זיכער, אַז זי וועט יאָ קומען, אויס מורא פֿאַר אַ סקאַנדאַל.

העלען איז אַרויס פֿון דער פֿאַבריק אַ רוהיגע, זי האָט זיך יעדענפֿאַלס בעמיהט צו זײַן רוהיג, כּדי נישט צו פֿערלירען דאָס גלײַכגעוויכט, נישט צו מאַכען קיין פֿאַלשע שריט. בכלל האָט זי נישט געוואָלט דעציבירען ביז זי וועט האָבען גערעדט מיט פֿריצי. זי האָט געוואוסט, אַז ס'איז מעגליך, אַז מען שפּאַנירט איהר נאָך, אויף בעהמען האָט זי זיך אַלץ געקענט ריכטען און זי האָט נישט געוואָלט, אַז אימיצער זאָל טאַקע באַמערקען, אַז זי בעראַט זיך מיט פֿריצין.

פֿריצי האָט אין דעמזעלבען אָוונט געזוכט העלען, ער האָט אונבעדינגט געדאַרפֿט מיט איהר זיך זעהען, דערווײַל איז ער געגאַנגען אין קאַפֿע, וואו זיי האָבען זיך שטענדיג געפֿלעגט צו טרעפֿען.

פֿריצי האָט זיך אַבסאָלוט נישט זשענירט, צי ער וועט טרעפֿען אין קאַפֿע בעהמען, אדרבא, ער האָט זיך געוואָלט מיט איהם זעהען פּנים אל פּנים און זעהען, צי ער וועט נישט דרויס ווער'ן און איבערצײַגען איז ער געווען טשיקאַווע, וואָס ס'איז געווען אין דער פֿאַבריק און ווי אַזוי ס'איז אַדורך דער ערשטער טאָג ווען העלען האָט זיך געטראָפֿען מיט בעהמען.

פֿריצי איז געזעסען און האָט געוואַרט, ער האָט זיך געהאַט אָפּגערעדט מיט העלען און איז גע־ווען זיכער, אַז זי וועט קומען. העלען האָט אויך רעזיקירט, אַנדערש וואָלט זי זיך דאָך נישט געקענט טרעפֿען מיט פֿריצין, זי האָט געוואוסט, אַז זי איז דעם דאָזיגען אָוונט דאָס לעצטע מאָל אין שטעטל. זי וועט דאָך בשום אופֿן נישט נאָכקומען דעם פֿער־לאַנג פֿון אַלפֿרעד בעהמע, נישט געהען און דאָ בלײַבען קאָן שטעטעל איז אויך געווען אוממעגליך דערײַבער האָט זי געוואוסט, אַז זי וועט נאָך דעמ־זעלבען אָוונט מוזען אַנטלויפֿען פֿון דאַנען און פֿריצי וועט איהר זיכער זעהן צוהעלפֿען.

פֿריצי האָט זיך זעהר דערפֿרעהט ווען ער האָט דערזעהען העלען.

— נו, ס'פֿרעהט מיך זעהר, איהר האָט מיך געפֿאָלגט און איהר האָט געוויס נישט קיין חרטה, אַזוי גוט ווי איך האָב נישט קיין חרטה דערפֿון, וואָס איך האָב אײַך געהייסען דאָ בלײַבען.

— איך האָב שוין טאַקע שטאַרק חרטה דער־פֿון, האָט העלען געזאָגט און האָט דערציילט פֿריצין אַלץ וואָס האָט היינט פּאַסירט אין דער פֿאַבריק.

— צום טײַוועל, האָט פֿריצי אויסגעשריגען, ווי־פֿיל איך האָב איהם געקענט, האָב איך איהם אײַנ־געאַנצען נישט געקענט, דאָס איז אַן אויסוואורף, וואָס די וועלט פֿערמאָגט דאָס גאַנ"נישט.

— איך בין צו שוואַך מיט איהם צו קעמפֿען, האָט העלען געזאָגט, פֿאַרוואָס האָב איך איהם דער־מאָלט מיט דעם מעסער נישט דערהרג'עט. איך וואָלט פֿון איהם פּטור געוואָרן, וויפֿיל איך וואָלט זיך נישט נאָכדעם געפּייניגט, וואָלט אַלץ נישט געווען גלייך צו דעם ווי איך פּייניג זיך הײַנט.

— העלען, ס'איז גאָרנישט אַזוי שלעכט ווי איהר מיינט, ס'איז גוט, וואָס דאָס איז הײַנט גע־שעהן.

— פֿאַרוואָס?

— דערפֿאַר, ווייל איהר דאַרפֿט שוין סײַ־ווי־סײַ אַוועקפֿאָהרען פֿון דאַנען.

— וואָס ווילט איהר דערמיט זאָגען?

— אַז איהר מוזט פֿאָהרען צו לאַטאַן און דאָס באַלד. דאָרט דאַרף אויף מאָרגען צוגעגרייט ווערען אַן אָרט פֿאַר הײַנריכ'ן.

— וואָס רעדט איהר פֿריצי? הײַנריך ווערט בעפֿרײַט?

— ניין, אַזוי גוט איז אויך נישט, נישט ער ווערט בעפֿרײַט...

— נאָר?

— נאָר ער ענטלויפֿט. איך האָב שוין אַלץ צוגעגרייט. דער פּלאַן איז פֿערטיג מיט אַלע אײַנצעל־הייטען. הײַנריך ווייס נאָך נישט וואו אַהין ער וועט ענטלויפֿען און ווי ער דאַרף זיך אויפֿפֿיהרען איך וועל דאָס איהם ערשט ערקלערען און פֿערטײַטשען. איהר דאַרפֿט אָבער גלײַך צו געהען צו דער באַהן און פֿאָהרען צו לאַטאַן. מאָרגען וועט הײַנריך זײַן בײַ אײַך, באַטירליך, אויב אַלץ וועט געהן גוט, אַזוי ווי איך פֿערשטעה דאָס.

העלען האָט נישט געוואוסט, וואָס זי זאָל טון פֿאַר פֿרייד, צי זאָל זי זיך וואַרפֿען קושען פֿריצין, צי זאָל זי זינגען, טאַנצען, אַלץ איז ווידער גוט געוואָרען. זי ענטלויפֿט פֿון דאַנען, זי וועט מעהר נישט אָנקוקען דעם פּרצוף פֿון בעהמען און מאָר־גען וועט זי שוין זעהען הײַנריכ'ן אַ בעפֿרײַטען, אַנ'אויסגעלייזטען פֿון זײַנע ליידען און שרעקליכע יסורים.

— איהר טאָרט אָבער נישט פֿערלירען דאָס גלייכגעוויכט, בלײַבען פֿולשטענדיג רוהיג און האַנדלען ווי אַ מאַן, איך ווייס נישט, צי מיר וועט זיך אײַנגעבען גלײַך מיטצוקומען מיט הײַנריכ'ן. וואָהר־שײַנליך נישט. דערײַבער ליגט אויף אײַך דער חוב צו האַנדלען לויט די אָנווײַזונגען, וועלכע איהר וועט בעקומען פֿון מיר, איהר דאַרפֿט דאָך פֿער־שטעהן, אַז הײַנריך קען נישט בלײַבען אין דײַטש־לאַנד און ער וועט מוזען ווי אַמגיכסטען פֿערלאָזען די גרענעצען פֿון לאַנד.

(פֿאָרטזעצונג קומט)

גראנדיעזער פורים-קארנאוואל אין תל-אביב

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

דינט תל-אביב שטעהט אויף איהר אָרט, האָט די דאָזיגע שטאָט אין איהרע מויערן נישט געהאַט נאָך אַזאַ ריזיגען עולם, וואָס האָט אַרויסגעוויזען אַזוי פיל אמת'ע פרייד, ווי היינטיגען פורים. העכער 100 טויזענד מענשען האָבען זיך בעטייליגט אין פורים-קאַרנאַוואַל, עדלידע און די פרייד איז געווען אַזוי גרויס, אַז פיל מענשען זענען זיך געפאַלען אין די אָרעמס. האָבען זיך געקושט און כסדר געגאָסען טרערען פון שמחה, וואָס ס'איז די בעשערט געווען צו דערלעבען דאָס גראַנדיעזע בילד. עס האָבען גע־טאָן אַ טעות די „פעסימיסטען" וועלכע האָבען פאָר־אויסגעזאָגט, אַז היי יאָהר וועט מען דעם פורים, ווי ס'איז אָפּטער'ען, ווייל אין דער צייט פון „פּראָס־פּעריטי", ווען אַלע זענען אַרומגעכאַפּט פון דער אַר־בייט אַרום אויפבליה האָט מען נישט קיין צייט אויף פערוויילונגען, אַרויסגעוויזען האָט זיך גראַד דער היפוך:

די פורים-פייערונגען האָבען זיך אָנגעהויבען אין תל-אביב שוין מיטוואָך. אסתר תענית אין דער פריה. די בעוועגונג אין שטאָט איז אַ ריזיגע. די געשעפטען דעקאָרירט, אויף די פּאַרקאַנעס גרויסע פיל-פאַרביגע פּלאַקאַטען, וועלכע דערצעהלען וועגען די פערשידענע פערוויילונגען, וואָס זענען צוגעגרייט אין שטאָט. צווישען עולם זעהט מען בע־זונדערס פיל לוסטיגע, ארץ-ישראל'דיגע קינדער, וועלכע רעש'ען און טומלען זיך, דרעהען די גרעגערס אָדער שיסען פון די קינדער-רעוואָלווער'ס אין דער לופט. דאָס לייזונג אין די געשעפטען איז גרויס, די האָטעלען זענען זינט צוויי טעג איבערפולט פון די געסט פון אויסלאַנד און אויך פון די קאָלאָניעס. דער עולם מוז זיך איינקוואַרטירען אין פּריוואַט-וואוי־נונגען. די פרייזען זענען אין די לעצטע טעג אָנ־געשוואָלען געוואָרען, בעזונדערס לאָזט זיך דאָס זאָגען בנוגע משקאות, אָבער דער עולם פרעגט נישט אויף קיין געלד, מען צאָהלט גערן, ווייל אַ יעדער וויל אָנטיילנעהמען אין דער גרויסער שמחה.

אין אַ געשעפט אויף אַלענבי-גאַס בעמערק איך אין אַ פענסטער אַן אינטערעסאַנט בילד פון צוויי אַרבייטער-חמוצים פון „הפועל" און פון „בית"ר", וועלכע דריקען זיך געגענזייטיג די הענד און אונ־טען איז צוגעשריבען: „הלוואי וואָלט דאָס אמת געווען!"

די באַהנען און אויטאָבוסען, וואָס קומען קיין תל-אביב זענען איבערפולט. די שיפען האָבען אין די לעצטע טעג געבראַכט קיין חיפה און יפו טויזענדער טוריסטען, וואָס געפינען זיך איצט אין תל-אביב.

אין דער גרויסער שוהל האָט מען געלייענט די מגלה און אַ מיקראָפאָן האָט צוגעטראָגען די שטים אויף דעם פלאַץ, וואו עס איז געווען פערזאַמעלט אַ ריזיגער עולם, וועלכער האָט נישט געפונען קיין פלאַץ אין שוהל, ווען עס האָט זיך דערהערט דאָס וואָרט „המן" האָבען טויזענדער גרע־גערס אָנגעהויבען אַרבייטען און עס האָבען זיך דערהערט אויסגעשרייען:

— בוז (ניהער!) תליהער!

ווען מען האָט געענדיגט דאָס לייענען די מגלה איז דער עולם אַוועק צום פלאַץ פאַר דער אָפּערע, וואו עס איז אויף אַ ספּעציעלער בימה אויפגע־שטעלט געוואָרען דער „פּאַלאַץ פון אסתר". ראַקעטען זענען אויסגעשאָסען געוואָרען צום הימעל און וואונ־דערפול איז געווען די פילפאַרביגקייט פון ליכט. צעהנדליגער טויזענדער מענשען האָבען אויסגע־פולט דעם פלאַץ אַלע זייטיגע גאַסען און אויך די באַלקאָנען פון די הייזער אַרום. פונקט 7 אַ זייגער האָבען זיך בעוויזען אויף דער בימה, 4 „קוד־יערען", וואָס האָבען מיט זייערע טרומייטער'ס מודיע געווען דעם אָנהויב פון דער פייערליכקייט. דאַן האָט מען אויפגעפיהרט אַ רייה בילדער פון סילמאַנס פּיעסע „אסתר המלכה". דער אָרקעסטער פון דער

אָפּערע האָט געשפּילט און דער כאָר האָט געזונגען „שושנת יעקב". דאַן האָבען זיך אָנגעהויבען די פאָלקס-טענץ, וואָס האָבען אָנגעהאַלטען אַ גאַנצע נאַכט און האָבען זיך אויסגעשפּרייט אויף אַלע הויפּט גאַסען פון תל-אביב. פיל מענשען זענען אַרייגעפאַ־לען אין אַ פשוט'ן עקסטאַז האָבען אַרומגעכאַפּט איינער דעם אַנדער'ן און געקושט זיך.

אַ גאַנצע נאַכט האָט געדודערט זיך אין די גאַסען און אין אַלע עפענטליכע לאָקאַלען פון תל-אביב פון דעם עולם, וואָס האָט אין מאַסקעס און אָהן מאַסקעס אָנטיילגענומען אין די פערוויילונגען.

די אמת'ע שמחה האָט זיך אָנגעהויבען דאָנערשטאָג, פורים אין דער פריה.

אַרום 10 אַ זייגער האָבען זיך אַרום „אסתר המלכה'ס פּאַלאַץ" אָנגעהויבען די פורים-שפּילען פאַר קינדער מיט פיל געזאַנג און טענץ, פון 1 אַ זייגער האָט די ראַדיאָ סטאַציע אָנגעהויבען אויפ־געבען אַ ספּעציעלען פורים-פּראָגראַם. שטאָט-פּרע־זידענט דיזענהאָף האָט דורכ'ן ראַדיאָ איבערגעגע־בען זיין גרוס צו אַלע, וואָס בעהמען אָנטייל אין די פורים-פייערונגען און ער האָט ביי דער געלעגענהייט דערמאַהנט, אַז עס איז נאָהענט דער מאָמענט פון עפענען דעם מזרח-יריד, וואָס איז דער אויסדרוק פון גרויסען אויפבליה פון לאַנד און ספּעציעל פון תל-אביב.

אויב ארץ-ישראל — האָט ערקלערט דיזענ־האָף — איז דער טויער צום מזרח, אַזוי איז דער מזרח-יריד דער שליסעל צום דאָזיגען טויער".

צוויי אַ זייגער האָט אַרויסמאַרשירט דער קאַר נאַוואַל צוג פון „עדלידע", צעהנדליגער טויזענדער מענשען האָבען בעלאַגערט די גאַסען, די באַלקאָנען, פענסטער און דעכער. יונגלעך האָבען זיך אַרויפ־געדראַפּעט אויף ביימער און שטאַנגען פון עלעק־טרישע דראָהטען.

אַז דער שפּיץ פון קאַרנאַוואַל-צוג איז געגאַנ־גען דער אָרקעסטער פון די פייערלעשער, דאַן זע־נען געריטען אויף פערד דער שטאָט-פּרעזידענט דיזענהאָף און שאַפירא פון פתח תקווה.

וואונדערפול איז אויסגעפאַלען דער ערשטער טייל מיט דעם לעבעדיגען בילד פון די יודישע שבטים. אַ יעדער שבט איז געגאַנגען אין אַנדערע קאָסטיומען און געטראָגען האָט מען די סימבאָלען פון די בעזונדערע שבטים.

ווייטער זענען געגאַנגען די יודישע שבטים פון היינטיגען דור. קודם כל דאָס רוסישע יודענטום. אַ גרופּע „קאַצאַפּען" און נאָך זיי אַנטאָיטאַ מיט די אויפשריפטען „עמעס", „ביראָ-בידזשאַן" און „קאַמף מיט דער רעליגיע", וואָס עס האָט געדראַפּט כאַראַקטעריזירען די יעווסעקציע.

דאַן איז געקומען דאָס פּוילישע יודענטום מיט'ן בינטעל צרות פון פּרנסה, שטייערן א. ז. וו. אויף אַנטאָיטאַ איז געפאָהרען אַ גרופּע פּוילישע יו־דען, וואָס האָבען אויסגעשטרעקט די אָרעמס און געטראָגען אַ טאָוועל: „גיט אונז סערטיפיקאַטען!"

דאָס דייטשע יודענטום איז דאַן פאַרגעשטעלט געוואָרען אַלס גרופּע, וואָס איז פון אַלע זייטען אַרום געריבעלט פון האַקענקרייצען.

אַלע לעבעדיגע בילדער, דעקאָראַציעס און קאָסטיומען זענען אויסגעפיהרט געוואָרען אויף אַ זעהר עסטעטישען אופן און האָבען געמאַכט אַ גע־וואַלדיגען איינדרוק.

ש. שטאָלצבערג.

תל-אביב, 2. מערץ, 1934.

אויספיהרליכע בעריכטען וועגען די אנטי-יודישע עקסצעסען אין דער דייטשער שטאָדט ארנסוואלדע

די גאנצע יודישע בעפעלקערונג רואינירט און ענטלאָפען פון שטאָט.—די טעראָר-כוואַליע געגען דער יודישער בעפעלקערונג אין די קליינע שטעדטלעך

זשענעווע (יט"א) דאָ זענען ערהאַלטען גע־וואָרען אויספיהרליכע בעריכטען וועגען די גרויזאַמע אַנטי-יודישע עקסצעסען אין דער דייטשער שטאָט אַרנסוואַלדע דעם 24-טען פעברואַר, וועגען וועל־כע יט"א האָט שוין זייער צייט בקיצור מיטגע־טיילט. די בעריכטען זענען ערהאַלטען געוואָרען אין זשענעווע אַ דאַנק דעם, וואָס די געליטענע יודען פאָדערען ענטשעדיגונג ביי די דייטשע פערזיכער־רונגס-געזעלשאַפטען, אין וועלכע זיי זענען געווען אַסעקורירט. די דייטשע פערזיכערונגס-געזעלשאַפ־טען זענען ווידער ריאַסעקורירט און די שווייצאַרי־שע פערזיכערונגס-געזעלשאַפטען.

אויפ'ן סמך פון די בעריכטען שאַפט זיך פאָל־גענדער בילד פון די עקסצעסען דעם 24-טען פעב־רואַר ביינאַכט זענען פּלוצים ווי לויט אַ בעפעהל אַלע יודישע הייזער, געשעפטען, קהלה-אינסטי־טוציעס און שוהלען אין אַרנסוואַלדע באָמבאַרדירט געוואָרען מיט גרויסע שטיינער.

מען האָט אויך אַריינגעשאָסען פון רעוואָלווע־רען אין די יודישע וואוינונגען, קיין איין פענסטער אין אַ יודיש לאָקאַל איז נישט געבליבען גאַנץ. גלייכצייטיג האָבען זיך שטורמיסטען אַריינגעריסען אין בנין פון דער יודישער קהלה. אין די שוהלען און אין די וואוינונגען פון די אָרטיגע רבנים, די שטורמיסטען האָבען צושטערט אַלע שוהל-איינריכ־טונגען, צוריסען און פערשוועכט די ספרים, אויס־געלאָשען די יאָהר-צייט ליכט א. א. וו.

די נאַכט איז אַדורך אין גרויס פחד און אויף צומאָרגענס איז די מעהרהייט פון דער יודישער בעפעלקערונג אַנטלאָפען פון שטאָט, איבערלאָזענ־דיג אויף הפקר דעם גאַנצען האָב און גוטס.

די פערלוסטען פון די פערזיכערונגס-געזעל־שאַפטען זענען זעהר גרויס. ביז איצט איז קיינער פון די אָנטיילנעמער פון די עקסצעסען נישט אַרע־סטירט געוואָרען.

לויט אַ צווייטען בעריכט, וואָס שטאַמט פון די זעלבע קוועלען, האָבען די שטורמיסטען איינגע־אָרדענט אַנטי-יודישע עקסצעסען אויך אין שטע־טעל ביוועדעל, כדי אַזוי אַרום צו צווינגען די יו־דישע בעפעלקערונג צו פערלאָזען די שטאָט.

ווי אַנטי-יודישע טעראָר-כוואַליע אין די דיי־טשע שטעטלעך דערמאָנט די פּייניליכע מערקטעג פון פאָריגען יאָהר פאַר די דייטשע יודען.

דאָס לעבען אין ארץ-ישראל

(ידיעות פון דער יודישער טעלעגראַפען אַגענטור)

יודען בילדען א דריטעל פון דער יפו'ער בעפעלקערונג

יפו. אין שייכות מיט דער פאַרבערייטונג וואָס ווערט געמאַכט אין צוזאַמענהאַנג מיט די פאַרשטעהענ־דע שטאָטראַט-וואַהלען אין יפו, איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז צוליב דעם מאַנגעל און יקרות אויף דירות אין תל-אביב איז אין משך פון די צוויי לעצ־טע יאָהר בעדייטענד געשטיגען די צאָהל יודען אין יפו, וועלכע בעטרעפען שוין איצט אַ דריטעל פון דער יפו'ער בעפעלקערונג.

די יודישע קהלה האָט בעשלאָסען דורכצו־פיהרען אַ צעהלונג, כדי פעסטצושטעלען די צאָהל וואַהל-בערעכטיגטע יודען. די יודען רעכענען דורכ־צופיהרען 3 פאַרשטעהער אין יפו'ער מאַגיסטראַט.

העכער 20,000 מענשען

לעבען אויף דעם באָדען פון יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד אין ארץ-ישראל

ירושלים. לויט דעם בעריכט פון קרן-קימת, וואָס איז איצט פערעפענטליכט געוואָרען האָבען סוף סעפּטעמבער 1933 געלעבט אויף דעם באָדען פון יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד 20,500 פערזאָן, פון דער צאָהל זענען 8,900 בעשעפטיגט אין יפו 5,600 ביי תבואה-ווירטשאַפט, 4000 וואוינונגען אין שטאָד־טישע און פאַרשטאָטישע זידלונגען, 1800 אין אַר־בייטער-לאַגערן.

ביז צו דעם זעלבען טערמין האָט דער יודישער נאַציאָנאַל-פאָנד פערפלאַנצט אין א"י 1,341,847 ביימער, דערונטער 395,000 אין באַלפור-וואַלד אין עמק.

אראבישע קלאנגען וועגען א ריזיגער יודישער ערד קניה

יפו. די עקסטרעם - נאַציאָנאַליסטישע אַראַבישע צייטונג „על דזשאַמע על איסלאַמיא" ברענגט אַ פאַנטאַסטישע מעלדונג, אַז יודען פערהאַנדלען געגען היים וועגען אַפּקויפען 400.000 באַדען אין עבר-הירדן, אין די קרייזען אַמאַבאַ, קען און עת-תפילה. דער באָדען געהערט איצט צום שבט בעני האַסאַן, וואָס ליידט איצט הונגער, די אַראַבישע צייטונג זאָגט צו צופערעפענטליכען ווייטערע פּרטים.

גרויע האָר

(ערצעהלונג) פון ז. ווינהער.

עס איז געווען פאַר איהם קלאָר, אַז דער הויפּט שטעהר, פאַרוואָס זי וויל נישט צושטימען איז דער אונטערשיד אין די יאָהרען צווישען איהר און איהם.

— פּופּצעהן יאָהר איז נישט קיין קלייניגקייט!

אַזוי האָט ער זיך געזאָגט ביי יעדער געלעגענ־הייט, ווען ער האָט געטראַכט וועגען איהר שלאָ־גען זיך מיט דער דעה, צי זאָל זי יאָ מיט איהם חתונה האָבען צי נישט.

זי האָט אָפּילו געלייקענט. אַז דאָס איז די סבה אין נישט באָר געלייקענט, באָר אָפּילו חוזק גע־מאַכט פון איהם:

— משוגענער, וואָס דו ביזט! — פלעגט זי צו איהם אויסשרייען;

— פאַרוואָס אַ משוגענער? — האָט ער גע־וואָלט וויסען.

— ווייל דו ביזט משוגע!

פאַרוואָס ער איז משוגע האָט זי פונדעסטוועגען איהם קיינמאָל נישט געזאָגט, כאָטש מייבען האָט עס געמיינט, אַז דאָס איז דערפאַר, ווייל ער רעדט כסדר וועגען זיין עלטערקייט אין פערגלייך מיט איהר יוגענד, וואָס האָט אַרויסגעשטראַהלט פון איהר בלאַנד פּנים.

אָפּט מאָל פאַלט איהם איין, אַז ער וואָלט איהר נישט געווען געדאַרפט דערצעהלען זיינע אמת'ע יאָהרען.

נו, טאַקע, וואָס האָט ער דערגרייכט דערמיט? וואָלט ער נישט געווען דערצעהלען, וואָלט זי גע־מיינט, אַז ער איז אַ סך יונגער, ווי ער איז אין דער אמת'ן.

— — [illegible] דרייסיג? — [illegible] באמת געוואונדערט, ווען ער האָט דאָס איהר געזאָגט.

זיי האָבען דענסטמאָל געשפּאַצירט אויף די בול וואַרען. עס איז געווען אַן אָנגענעהמער ווינטער־אָוונעד און עס איז פאַר איהם ביז איצט גאָר מאָדנע, וואָס דווקא באַכדעם ווי ער האָט פאַר איהר אויפגעדעקט דעם אמת וועגען זיינע יאָהרען, האָט זי זיך צו איהם אַזוי צערטליך געדריקט, ווי קיינ־מאָל נישט פריהער פון זייער בעקאַנטשאַפט.

ביים געזעגענען זיך האָט זי אָפּילו איהם לענ־גער געקושט, ווי אַלעמאָל און ער האָט דערבאַן פאָהרענדיג אַהיים אַליין זיך געפיהלט זעהר שטאַרק אומגליקליך צוליב איהרע בעזונדערע צערטליכקיי־טען, וואָס זי האָט דענסטמאָל צו איהם אַרויסגעוויזען.

— זי האָט גרויס רחמנות אויף מיר — האָט ער זיך געטראַכט און ער האָט פּלוצלינג דערפיהלט אַ גרויס רחמנות אויף זיך אַליין, וואָס ער האָט ביי די יאָהרען פון אַכט און דרייסיג זיך אַזוי שטאַרק איינגעליבט אין אַ מיידעל פון אַ יאָהר צוויי און צוואַנציג.

— פּופּצעהן יאָהר איז נישט קיין קלייניגקייט!

איצט שטעהט ער אַנטקעגען שפּיגעל פון זיין באָד-צימער. ער האַלט דאָס האָר-מעסער אין דער האַנד און זיינע אויגען קוקען זעהר איבערגעראַשט דורכ'ן שפּיגעל אויף זיך:

— גרויע האָר!

עס איז מאָדנע, וואָס ביז איצט האָט ער אַט די גרויע האָר גאַרנישט בעמערקט אויף זיך און עס קען גאָר גרייליך זיין, אַז זי גלויבט גאָר, אַז ער איז נאָך עלטער פון די יאָהרען, וואָס ער האָט אָנגעגעבען.

— נישט קיין חידוש, וואָס זי וויל נישט איינ־שטימען — האָט ער איצט בעשלאָסען און עס האָט זיך פּלוצלינג אָנגעהויבען אויסקריסטאַליזי־רען ביי איהם.

— איך וועל זי אויפגעבען!

ער האָט בעשלאָסען ספּאָנטאַן און גלייך נאָך דעם גענומען אויסלעגען דעם פּלאַן פון זיין גע־שפּרעך מיט איהר היינט אָוונעד.

— קינד, דו ביסט גערעכט!

אַט אַזוי וועט ער אָנהויבען און דערנאָך מיט אַ פאָטערליכען זשעסט איהר גלעט'ן:

— זוך דיר אַב אַ מאַן, וואָס זאָל זיין מעהר אָדער ווייניגער אין דיינע יאָהרען.

יענעם אָוונעד האָט ער געגעסען אָוונעד-ברויט מיט איהר אין איינעם פון די בעסטע רעסטאָ־ראַנען. ער איז געווען ביי זיך זיכער, אַז דאָס איז דער לעצטער אָוונעד מיט איהר און ער האָט געוואָלט, אַז ער זאָל בלייבען ביי איהר ווי אַ שענע ערינע־רונג.

ער האָט אָפּילו [illegible] געהאַט צו זאָגען איהר זיין בעשלוס טאַקע ביים אָוונעד-ברויט, אָבער ער האָט פּלוצלינג בעשלאָסען דאָס צו טון נאָכ'ן טעאַ־טער, וואוהין זיי האָבען זיך געקליבען.

נאָכ'ן טעאַטער זענען זיי בײדע אַריין אין אַ קאַפע-הויז צו פערענדיגען דעם אָוונעד ביי אַ גלאַז קאַפע און דאָרטען האָט ער אָנגעהויבען:

— דו ווייסט, טייערע?

אָט אַזוי האָט ער אָנגעהויבען און גלייך אַרויס־געשאָסען כמעט ווי אויפ'ן הויכען קול:

— איך בין שוין גאָר אַן אַלטער מאַן!

זי האָט אַ קוק געטון אויף איהם מיט אַ סך ליכט אין איהרע בלויע אויגען:

— וואָלט דאָס נאָר אמת געווען — האָט זי אַרויסגערעדט און די רייע איינגעלעגט איהר האַנד אין זיינע.

— וואָס מיינסטו דערמיט? — האָט ער מיט ערשטוינונג געוואָלט וויסען.

דענסטמאָל האָט זי איהם אַריינגעקוקט אין די אויגען און געזאָגט:

— פערשטעהסט טייערער? איך שרעק זיך חתו־נה צו האָבען מיט דיר, ווייל איך האָב מורא, אַז דו ביסט נאָך צו יונג צו ווערען אַ פערהייראַטעה מענש.

— איך צו יונג?

ער האָט געפרעגט ביי איהר די פראַגע און גע־פיהלט, ווי זיך צולאַכען מיט אַ ביטערען געלעכ־טער, אָבער זי האָט איהם דאָס געלעכטער איבער־געשלאָגען און ערנסט גערעדט:

— דו ביסט זעהר יוגענטליך, דיינע אַכט און דרייסיג יאָהר ליגען זעהר לייכט אויף דיינע שול־טערן און איך?

זי האָט אַ קוק געטון אויף איהם און אַ טרויער האָט זיך בעוויזען אין איהרע בלויע אויגען:

— איך ווער דאָך שוין באַלד דריי און צוואַנציג יאָהר.

דענסטמאָל האָט ער איהר געוויזען זיינע גרויע האָר און געזאָגט:

— איך בין שוין אַלט. מיין טייערע, אַן אַלטער מאַן!

זי האָט בעטראַכט זיינע עטליכע גרויע האָר און איהר פּנים האָט אָנגעהויבען אויסצודריקען מלהר צוטרויען צו איהם.

— וואָלט דאָס נאָר אמת געווען.

— וואָס זשע וואָלט דענסטמאָל געווען מיין טייערע? — האָט ער אין אויפרעגונג געוואָלט וויסען.

— דענסטמאָל וואָלט איך מיט פרייד דיין פרוי געוואָרען.

אין אַ פּאָר טעג שפּעטער, איז געווען די חתונה און ער האָט געפיהלט גרויס דאַנקבאַרקייט צו זיינע גרויע האָר.

„די וועלט איז שעהן"

Maurice Chewalier

היינט און פאלגענדע טעג

דאס מייסטערווערק פון טויזענדער איינפאלען

עס זינגט דער אונפער-גלייכליכער לידער-זינגער פון פאריז

די שלאגערס ווערען געזונגען אין דער פראנצויזישער שפראך.
אויסערן פראגראם: די פ י ל ם - וו א ך פ ו ן פ א ר א מ ו נ ט.
אנהויב אין געוו. טעג 30 4 נ"מ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

קלאנג-קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

קאמוניקאט.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז ה יי נ ט, דעם 14. מערץ איז צושטאנדגעקומען דער אויסגלייך צווישען דעם פערבאנד פון שוכהענדלער (פיעטריק. 90) מיט דעם שטעפער-פעראיין (פאלודנ. 4) אויף פאלגענדען בעדינג.

די שטעפער-מייסטער קריגען צו די ביזיעצטיגע פרייזען א צושלאג פון 25%. דער אפמאך פערפליכטעט אלע שוכהענדלער אין לאדז.

פערוואלטונג פון שוכהענדלער-פערבאנד אין לאדז,
פיעטריקאווער 90.

אנ'אינטעליגענטע פרוי

וועלכע איז עטוג צו פיהרען א געשמאקע אייראפעאיש-יודישע קיך, בעזיצט אויך אביסעל קאפיטאל, קען זיך זאפארט מעלדען אלס זעלבסטשטענדיגע איינענטימערין אדער אלס קאמפאניאן פון א לאנגיעהריגען, רענאמירטען, מיט מוזיקען קאמפארט איינגעריכטען פענסיאנאט אין א הערליכער געגענד. דאס פענסיאנאט איז פולשטענדיג איינגעריכטעט מיט מעבעל, געשיר א. ז. וו. צו מעלדען זיך טעגליך פון 3 ביז 6 נאכמיטאג מאגיסטראצקא 16 וו. 14 פראנט. 1016

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

פרויען און מענער ווערען געזוכט צו פערקויפען אויף ראטעס א קאלאניאל-ארטיקעל פון ערשטען געברויך. געזוכטע פערדינסטען. „Altin" פיעטריקאווער 66, לינקע אפיציגע, 2. איינגאנג

ס'איז נויטיג א פראקטיקאנטקע אין שיך-מאגאזין י. טשעשניעווסקי, גלובנא 69

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע אנדולאטארקע. צו ערפאהרען ביי אזי קאוויטש, ריבנא 15.

פערשידענעס

א קוואליפיצירטע מייסטערין פון קינדער-ארבייט, פראקטיצירט אין פאך 7 יאהר ביי דער פירמע ראזענבערג, נעמט אן פערשידענע ארבייט ערשטקלאסיג אויסגעפיהרט צו ביליגע פרייזען. גלייכצייטיג זוך איך אלס שותף א קוואליפיצירטע שניידערין. ר. יאקובאוויטש, פילסודסקיעגא 58, פראנט, 3. שטאק.

איך האב 10 טויזענד זל. און זוך א שותף, א פאכמאן מיט געלד צו פאבריצירן סחורות. אפערטען אין אדמיניסטראציע אונטער „15". 1012

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na imię Kałmana Zylbera, Pomorska 35. 1013

ראקאלעז

א געוועלב מיט א צימער, אויך יעדעס בעזונדער צו פערדינגען. אל. 1 מאי 4. צו ערפאהרען ביים ווירט.

1000 אומזיסטע בילעטען
אויף שוויץ-בעדער

וועלען פערטיילט ווערען אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט", פיעטריקאווער 21

ווילענדיג נאכטון דעם ביישפיל פון זייער אונפערגעסליכען פאטער **הערש אפפענבאך** ז"ל האבען די קינדער בעשלאסען ווי ביים לעבען פון זייער פאטער נאכצוטון זיין איידעלען טאט און צו שפענדען

1000 אומזיסטע שוויץ-בעדער פאר אונבעמיטעלטע יודען

אלעמען איז בעוואוסט, ווי שווער ס'קומט אן דעם ארימען יודען צוצוגרייטען דעם יום-טוב פסח, ווי שווער עס קומט אן ביי הייניגע צייט יעדע קלייניגקייט. איינע פון די הויפט-זאכען פאר פסח איז אויפצורוימען די שטוב און אליין זיך ברענגען אין ארדנונג, וואס ס'איז וויכטיג און געזונט, הן צוליב דער הייליגקייט פון יו"ט און הן צוליב היגיענישע טעמים.

די שוויץ-בעדער קענען גענומען ווערען דינסטאג, ד. 27-טען מערץ ה. י. א גאנצען טאג פון 8 פריה ביז 6 אווענד

אין צענטראל-באד זאכאדניא 38

צו דעם צוועק האבען די קינדער איבערגעגעבען אין רשות פון „נייעם פאלקסבלאט" 1000 בילעטען אויף שוויץ-בעדער און די בילעטען וועלען פון דאנערשטאג, ד. 15-טען ביז'ן 26-טען מערץ פערטיילט ווערען אין דער אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אין די שעה'ן פון 10 א זייגער ביז 3 נאכמיטאג.

בעמערקונג: די בעקומענע בילעטען גילטען נאר דינסטאג, דעם 27 מערץ, אין געגענטייל פערלירען די בילעטען זייער גילטיגקייט.

ארפאנעהמענדיג זיך א ביישפיל פון די אייגענטימער פון צענטראל-באד (זאכאדניא 38), וואס האבען געשפענדעט 1000 אומזיסטע שוויץ-בעדער פאר ארימע יודען, האט דער זייף-פאבריקאנט

ה' ה. קאנטאראוויטש זאכאדניא 35
געשפענדעט פון זיין זייט

1000 שטיקלעך זייף

פאר די יודען, וואס וועלען דורך אונז בעקומען די אומזיסטע שוויץ-בעדער אין צענטראל-באד.

די 1000 שטיקלעך זייף האט ה' קאנטאראוויטש איבערגעגעבען אין רשות פון די אייגענטימער פון צענטראל-באד און ביים אריינגעהן אין שוויץ-באד, וועט יעדער, וואס וועט האבען אנ'אומזיסטען בילעט, אויך בעקומען א שטיקעל זייף אומזיסט.

Obwieszczenie.

Wobec stwierdzenia, że na wielu posesjach **gzymsy i tynki** domów wskutek uszkodzeń rynien i spowodowanych przez to zacieków lub wogóle wskutek braku należytej konserwacji, **kruszeją i grożą odpadnięciem.** Inspekcja Budowlana Zarządu Miejskiego ze względu na bezpieczeństwo publiczne **wzywa wszystkich właścicieli** domów **do** skontrolowania na swych posesjach stanu gzymsów i tynków, ostrzegając jednocześnie, że **winni zaniedbania** tego obowiązku, wypływającego z art. 377 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23 poz. 202) **pociągani będą** w każdym wypadku **do surowej odpowiedzialności karnej** z art. 401 wyżej cytowanego rozporządzenia.

Łódź, dnia 14 marca 1934 roku.

Zarząd Miejski w Łodzi.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9 — 1 פארמיטאג.
בעזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

Dr. med.

M. JAKOBSON

כירורג

פיליעהריגער אסיסטענט אונטער פראפעסאר זידמאן K. Ch.

Spec. Chirurgja Kostna

(צובראכענע און אויסגעלענקטע ביינער)

D-ra STERLINGA 22

telefon 174-42. (נאווא-טארגאווא)

Dr. L. Suchowczycki

כירורג

נעהמט אן פריוואט

גערזשער 1 (אנטקעגן אלטער מארק 15)

טעל. 123-47. נעהמט אן פון 6—8 אוו.

לעטשניצע-פרייזען.

„OMEGA" לעטשניצע

פון דאקט. ירים-ספעציאליסטען

גלובנא 9, טעל. 142-42

ס'ווערט אנגענומען אויפ'ן ארט, וויזיטען אין דער שטאט. נאכט-הילף. ערצטליכע אנאליזען. קווארץ-לאמפ, רענטגען, דיאטערמיע.

בעראטונג 3 זל.

קליניק אויערן, נאז און האלז

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולאטארישעס פון 11—2 און פון 5—8 אוונט.

Dr. med.

Ignacy Grynberg

ספעצ. פאר אינערליכע קראנקהייטען

צעגעלניאנא 17, טעל. 174-15

נעמט אן פון 6 ביז 7 אוונט.

LECZNICA
chorób uszu, nosa i gardła

מיט שטענדיגע בעטען

עס ארדינירען די דאקטוירים:

Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI

PIOTRKOWSKA 55

fr. I p., tel. 174-74.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 5—9 אוונט. זונטאג פון 10—1 בייטאג.

א ל ע א ר ט א נ א ל י ז ע ן.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן

Dr.

Szymon Grinberg

פילסודסקעגא 55

טעל. 168-58

נעמט אן פון 10 — 12 פרי
און פון 4.30 — 6.30 אווענד.

Dr

Wajnberg

ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראזע-קראנקהייטען

וואוינט יעצט **פיעטריקאווער 145!**

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

DR. MED. **M. RUNDSZTAJN**

ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

POMORSKA 7, tel. 127-84.

נעמט אן פון 4 ביז 7 אווענד.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, ביי מענער, פרויען און קינדער. אלערהאנט קאליקעס פון גוף, הויקערס אהן פיס און הענד.

בוכליוירענדע פערלאזט בישט די קראנקהייט, וויל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פעלט ארהן אין דעם כיס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעלע גומענע ארטאפעדישע הייל-בענדאזשען פון מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט

מאכען שנעל און פערזיכערן: זיכער דעם שהערסטען און פערעלטערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, ליימונגען (בהן-טאינדזשנס) ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-באדעטען און פאטענטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פיס, קינסטליכע גומענע פיס און הענד, ווי אויך ספעציעלע ארטאפעדישע באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציע.

אכטונג! זייט דעם 1-טען אקטאבער 1933 ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט / 30-יעהריגע פראקטיק און אלע גאראנטיע! ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

ערמעסיגטע פרייזען!

ד א נ ק ז א ג ו נ ג.

דערמיט דריק איך אוים מיין בעסטען דאנק דעם ה' דור. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) פאר בעפרייען מיך פון א שווערער פערעלטערטער ברוך-קראנקהייט, אויף וועלכער כ'האב געליטען זיט א סך יאהרען.

אלתר משה העשעס.

רב פון פאטאווא, ראדאמסקער קרייז.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה			נעקראלאגען – 20 גר. א מ/מ	אבאנאמענטס-פרייז:		
פאר'ן טעקסט – 18 גר. פרייטאג און ערב-יום-טוב – 24 גר. און דער ווייטע שפאלטען	אין טעקסט – 40 . . . . . – 60 4	נאך'ן טעקסט – 12 . . . . . – 18	(אין דער זייט'ן שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט – 10 גר.	אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש, אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא – 1 דאל.	פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצואהלען פאר דעם אנאנס	פאר'ן אינהאלט און טאן מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג נ י ש ט פעראנטווארטליך. די אדמיניס. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

פונקט דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען – 10 גר. א ווארט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman